

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

KARGI BEZİ DOKUMA VE DESEN
ÖZELLİKLERİ

Mustafa AKGÜL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. N. Rengin OYMAN

ISPARTA - 2017

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANATDALI

Bu tez 10/03/2017 Tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından Oy Birliği/Oy Çoğunluğu ile Kabul Edilmiştir.

DANIŞMAN

Doç. Naile Rengin OYMAN

İmza: .....

ÜYE

Doç. Dr. Mehmet ÖZKARTAL

İmza: .....

ÜYE

Doç. Dr. Ömer ZAIMOĞLU

İmza: .....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

İmza ve Mühür

Doç. Dr. Abdullah Şevki DUYMAZ
SDÜ Güzel Sanatlar Enstitü Müdürü

Bu çalışma.....tarafından desteklenmiştir.

Proje No: .....

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları aldığım ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. 10 Mart 2017

Mustafa AKGÜL
Isparta 2017

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR DİZİNİ.....	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	iv
ÇİZELGELER DİZİNİ	viii
ÖNSÖZ	x
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xii
GİRİŞ	1
I. BÖLÜM.....	3
1. KARGI BEZİNİN TANIMI, TARİHÇESİ VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ.....	3
1.1. Kargı Bezinin Tanımı ve Tarihçesi	3
1.2. Kargı Bezinin Teknik Özellikleri	4
1.2.1. Kullanılan Araçlar	4
1.2.2. Kullanılan Hammadde	11
1.2.3. Dokuma Hazırlık İşlemleri.....	14
1.2.4.Dokuma ve Yıkama İşlemleri	15
II. BÖLÜM.....	17
2. KARGI BEZİNİN SANATSAL ÖZELLİKLERİ VE KULLANIM ALANLARI	17
2.1. Kargı Bezi Dokumalarında Kullanılan Motifler.....	17
2.2. Kargı Bezi Dokumalarında Kullanılan Kompozisyonlar	24
2.3. Kargı bezi Dokumasında Kullanılan Boya ve Renkler	25
2.4. Kargı Bezi Kullanım Alanları	26
III. BÖLÜM	27
3. GEÇMİŞDEN GÜNÜMÜZE KARGI BEZİ DOKUMA ÖRNEKLERİ	27
3.1. Geçmiş Dönem Kargı Bezi Dokuma Örnekleri	27

3.2. Günümüz Kargı Bezi Dokuma Örnekleri.....	58
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	94
KAYNAKÇA.....	101

KISALTMALAR DİZİNİ

M.Ö.	:Milattan Önce
Y.Y	:Yüzyıl
vd.	:ve diğerleri
Km ²	:kilometre kare
m	:metre
cm	:santimetre

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Çıkrık (Akgül, 2016).....	5
Şekil 2. Çağlık (Akgül, 2016).	6
Şekil 3.Çözgü Dolabı (Akgül, 2016).....	6
Şekil 4. Çıkrık ve Gelebe (Akgül, 2016).	7
Şekil 5. Tezgâh (Gürel, 2016).	8
Şekil 6.Tefe ve Mekik (Gürel, 2016).	9
Şekil 7. Tarak (Akgül, 2016).....	9
Şekil 8. Gücü Tığı (Gürel, 2016).	10
Şekil 9. Gücü (Gürel, 2016).	10
Şekil 10. Pedal (Gürel, 2016).....	10
Şekil 11. Levent (Gürel, 2016).....	11
Şekil 12. Pamuk lifi kesiti (Başer, 2013: 41)	12
Şekil 13. “S” ve “Z” bükümlü ip (Başer, 2013: 42).....	13
Şekil 14.Haşılama (Çirişleme) (Akgül, 2016).	14
Şekil 15. Arabeli motifi.....	17
Şekil 16. Boncuk motifi	18
Şekil 17. Boyuna çizgili	18
Şekil 18. Çatkılı motifi.....	19
Şekil 19. Dört göbek motifi.....	19
Şekil 20. Enine çizgili motifi	20
Şekil 21. Fitilli motifi.....	20
Şekil 22. Kaşık sapı motifi	21
Şekil 23. Kırmızılı motifi	21
Şekil 24. Koyun gözü motifi	22
Şekil 25. Ormana girdim motifi	22

Şekil 26. Peşkir suyu motifi	22
Şekil 27. Susma motifi	23
Şekil 28. Tarak motifi	23
Şekil 29. Üç göbek motifi	24
Şekil 30. Önlük (Akgül, 2016).....	28
Şekil 31. Önlük şematik çizimi	28
Şekil 32. Önlük (Akgül, 2016).....	30
Şekil 33. Önlük desen şematik çizimi	30
Şekil 34. Kargı Topu (Akgül, 2016).	32
Şekil 35. Önlük (Akgül, 2016).....	34
Şekil 36. Önlük Desen Şematik Çizimi.....	34
Şekil 37. Peşkir (Akgül, 2016).....	36
Şekil 38. Peşkir Desen Şematik Çizimi.....	36
Şekil 39. Kirlent (Akgül, 2016).....	38
Şekil 40. Kirlent Desen Şematik Çizimi	38
Şekil 41. Çember (Akgül, 2016)	40
Şekil 42. Çember Desen Şematik Çizimi.....	40
Şekil 43. Çember (Akgül, 2016)	42
Şekil 44. Çember Desen Şematik Çizimi.....	42
Şekil 45. Azık Mendili (Akgül, 2016).	44
Şekil 46. Azık Mendili Desen Şematik Çizimi	44
Şekil 47. Peşkir (Akgül 14.04.2016).....	46
Şekil 48. Peşkir Desen Şematik Çizimi.....	46
Şekil 49. Peşkir (Akgül, 2016).....	48
Şekil 50. Peşkir Desen Şematik Çizimi.....	48
Şekil 51. Peşkir (Akgül, 2016).....	50

Şekil 52. Peşkir Desen Şematik Çizimi.....	50
Şekil 53. Peşkir (Akgül, 2016).....	52
Şekil 54. Peşkir Desen Şematik Çizimi.....	52
Şekil 55. Peşkir (Akgül, 2016).....	54
Şekil 56. Peşkir Desen Şematik Çizimi.....	54
Şekil 57. Çarşaf (Akgül, 2016).	56
Şekil 58. Çarşaf Desen Şematik Çizimi	56
Şekil 59. Kargı Bezi Topu (Akgül , 2016).	58
Şekil 60. Çember (Akgül, 2016).	60
Şekil 61. Çember Desen Şematik Çizimi.....	60
Şekil 62. Kargı Topu (Akgül, 2016)	62
Şekil 63. Kargı Topu Desen Şematik Çizimi	62
Şekil 64. Kargı Topu (Akgül, 2016)	64
Şekil 65. Kargı Topu Desen Şematik Çizimi	64
Şekil 66. Kargı Topu (Akgül, 2016)	66
Şekil 67. Kargı Topu Desen Şematik Çizimi	66
Şekil 68. Şal (Akgül 02.05.2016).....	68
Şekil 69. Şal Desen Şematik Çizimi	68
Şekil 70. Çember (Akgül, 2016)	70
Şekil 71. Çember Desen Şematik Çizimi.....	70
Şekil 72. Çember (Akgül, 2016)	72
Şekil 73. Çember Desen Şematik Çizimi.....	72
Şekil 74. Çember (Akgül, 2016).	74
Şekil 75. Çember Desen Şematik Çizimi.....	74
Şekil 76. Şal (Akgül, 2016).....	76
Şekil 77. Şal Desen Şematik Çizimi	76

Şekil 78. Peşkir (Akgül, 2016).....	78
Şekil 79. Peşkir Desen Şematik Çizimi.....	78
Şekil 80. Şal (Akgül, 2016).....	80
Şekil 81. Şal Desen Şematik Çizimi	80
Şekil 82. Şal (Akgül, 2016).....	82
Şekil 83. Şal Desen Şematik Çizimi	82
Şekil 84. Kargı Topu (Akgül, 2016).	84
Şekil 85. Kargı Topu Desen Şematik Çizimi	84
Şekil 86. Çember (Akgül, 2016).	86
Şekil 87. Çember Desen Şematik Çizimi.....	86
Şekil 88. Şal (Akgül, 2016).....	88
Şekil 89. Şal Desen Şematik Çizimi	88
Şekil 90. Şal (Akgül, 2016).....	90
Şekil 91. Şal Desen Şematik Çizimi	90
Şekil 92. Şal (Akgül 02.05.2016).....	92
Şekil 93. Şal Desen Şematik Çizimi	92

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1. Önlük teknik bilgiler	29
Çizelge 2. Önlük teknik bilgiler	31
Çizelge 3. Kargı topu teknik bilgiler.....	33
Çizelge 4. Önlük teknik bilgiler	35
Çizelge 5. Peşkir teknik bilgiler	37
Çizelge 6. Kırılent teknik bilgiler.....	39
Çizelge 7. Çember teknik bilgiler	41
Çizelge 8. Çember teknik bilgiler	43
Çizelge 9. Azık mendili teknik bilgiler	45
Çizelge 10. Peşkir teknik bilgiler	47
Çizelge 11. Peşkir teknik bilgiler	49
Çizelge 12. Peşkir teknik bilgiler	51
Çizelge 13. Peşkir teknik bilgiler	53
Çizelge 14. Peşkir teknik bilgiler	55
Çizelge 15. Çarşaf teknik bilgiler.....	57
Çizelge 16. Kargı bezi topu teknik bilgiler	59
Çizelge 17. Çember teknik bilgiler	61
Çizelge 18. Kargı bezi topu teknik bilgiler	63
Çizelge 19. Kargı bezi topu teknik bilgiler	65
Çizelge 20. Kargı bezi topu teknik bilgiler	67
Çizelge 21. Kargı bezi topu teknik bilgiler	69
Çizelge 22. Çember teknik bilgiler	71
Çizelge 23. Çember teknik bilgiler	73
Çizelge 24. Çember teknik bilgiler	75
Çizelge 25. Kargı bezi topu teknik bilgiler	77

Çizelge 26. Peşkir teknik bilgiler	79
Çizelge 27. Kargı bezi topu teknik bilgiler	81
Çizelge 28. Kargı bezi topu teknik bilgiler	83
Çizelge 29. Kargı bezi topu teknik bilgiler	85
Çizelge 30. Çember teknik bilgiler	87
Çizelge 31. Kargı bezi topu teknik bilgiler	89
Çizelge 32. Kargı bezi topu teknik bilgiler	91
Çizelge 33. Kargı bezi topu teknik bilgiler	93
Çizelge 34. Geçmiş Dönem Kargı Topu Dokuması.....	95
Çizelge 35. Günümüz Dönem Kargı Topu Dokuması.....	95
Çizelge 36. Geçmiş Dönem Kargı Peşkir Dokuması	96
Çizelge 37. Günümüz Dönem Kargı Peşkir Dokuması	96
Çizelge 38. Geçmiş Dönem Kargı Önlüğü Dokuması.....	97
Çizelge 39. Günümüz Dönem Kargı Önlüğü Dokuması	97
Çizelge 40. Geçmiş Dönem Kargı Çember dokuması	98
Çizelge 41. Günümüz Dönem Kargı Çember Dokuması.....	98
Çizelge 42. Günümüz Dönem Şal Dokumaları.....	99
Çizelge 43. Kullanım Alanları	99

ÖNSÖZ

Kargı bezi, Çorum ili Kargı ilçesi tarihi bez dokumalarındandır. Kargı bezi dokumacılığı, geleneksel dokuma sanatlarımız içerisinde önemli bir yere sahiptir. 150 yıllık bir geçmişe sahip olan tarihi kargı bezi dokumaları, sanayi ve teknolojinin ilerlemesiyle birlikte ekonomik yönden etkilenmiş ve günümüzde dokunamaz hale gelmiştir.

Bu tezde, gerek kaynak tarama yöntemi ile gerekse yörede yapılan alan araştırması sonucu saptanan dokumalar, bilimsel yönden incelenip özellikleri hakkında bilgiler toplanmış, elde edilen örnekler boyut, malzeme özelliği, motif, renk, kompozisyon özellikleri olarak incelenmiştir.

Araştırma süresince bilgi ve deneyimleri ile desteklerini benden esirgemeyen değerli danışmanım sayın Doç. N. Rengin Oyman'a yardım ve desteklerinden dolayı Sayın Arş. Gör. Deniz Çeliker'e araştırma konusunda desteğini benden esirgemeyen değerli abim ve hocam Sayın Bünyamin Ağbal'a, şu an yanımda olamayan ama manevi desteğini hep yanımda hissettiğim babama ve çalışmalarımda her zaman destek olan eşim Hülya Akgül'e ve anneme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mustafa AKGÜL

Mart 2017

ÖZET
KARGI BEZİ DOKUMA VE DESEN ÖZELLİKLERİ

Mustafa AKGÜL

Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

Yıl: 2017, Sayfa 100

Danışman: Doç. N. Rengin OYMAN

Bu araştırmanın amacı, Çorum ili Kargı ilçesinin tarihi kargı bezi dokumalarını belgelemek ve özelliklerini ortaya koymaktır. Geçmiş ve günümüzde dokunan kargı bezi dokumaları teknik, renk, desen, motif ve kompozisyon özelliklerinin en iyi şekilde belirlenmesi ve belgelenmesi, gelecek kuşaklara aktarılması için çalışılmıştır.

Günümüzde kargı bezi dokumaları sadece bakanlık projeleriyle ve halk eğitim merkezlerinin dokuma atölyelerinde ahşap el yapımı tezgâhlarda dokunmaktadır. Unutulmaya yüz tutmuş tarihi kargı bezi dokumalarını yok olmaya kadar götüren nedenlerin başında ekonomik nedenler ile teknoloji ve sanayinin ilerlemesi gelmektedir.

Bu çalışma kapsamında bölgede bulunan kargı bezi dokumalarıyla, günümüzde dokunan kargı bezi dokumaları ayrı ayrı incelenip, literatüre kazandırılmaya çalışılmıştır. Çalışma örneklemini oluşturan dokumaların özellikleri ve dokumaların kullanım alanları belirlenerek, elde edilen veriler belgelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kargı bezi, Dokuma, Tezgâh, Çorum, Kargı.

ABSTRACT

WEAVING AND PATTERN FEATURES OF KARGI CLOTH

Mustafa AKGÜL

Suleyman Demirel University, FineArtsInstitute Master of ArtsThesis,

Year2017

100Pages

Supervisor: Assoc. Prof. N. Rengin OYMAN

The goal of this thesis is to explore the characteristics of the historical Kargı cloth weavings in the Kargı district of Çorum. It specifically aimed to identify and document the technical, colour, pattern design and composition characteristics of kargı cloth weavings from beginning to the present in the best way to inform the future generations.

Today, kargı cloth weavings are woven on wooden hand made benches either within the projects supported by the ministry or in the workshops of public educational centers. The leading factor softaking the kargı cloth weavings which are about to be forgotten to extinction are the economical reasons and the technological and industrial developments.

In this study, it has been aimed to bring today's woven kargı cloth and the kargı cloth weavings of the region into the literature by examining each of them separately and designate the characteristics of these weavings and their fields of use.

KeyWords: Kargı cloth, Weaving, Loom, Çorum, Kargı.

GİRİŞ

El sanatları, bir milletin yaşantısını ve kültürünü yansıtan en önemli belgedir. İnsanoğlunun ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkan el sanatları zamanla toplumun kültürel aynası olmuştur. Her toplumun kendine özgü özelliklerini yansıttığı el sanatları, günümüze kadar çeşitlenerek gelmiştir. Birçok uygarlığın yaşamış olduğu Anadolu'da el sanatlarının çeşitliliği bakımından oldukça zengindir.

Dokuma sanatı, el sanatları içerisinde önemli bir yere sahiptir. İnsanoğlunun ihtiyaçları için ürettiği dokumalara ait motifler ve renkler zaman içinde zenginleşmiş, yüzyıllar sonra bir sanat haline gelmiştir. Dokumalar, toplumların kültür özelliklerini taşıyarak dönemin ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarını yansıtmıştır. Dokuma ürünlerinde toplumlar hammadde olarak doğadaki bitki ve hayvanlardan yararlanmışlardır.

Dokuma, enine ve boyuna ipliklerin bir biri içerisinden belirli bir kurala göre geçirilerek oluşmuş yüzeylerdir. Yapıldığı yöre Anadolu insanının simgesi ve yaşam biçiminin bir parçası haline gelmiştir.

Geleneksel özellik taşıyan el sanatlarının ve unutulmaya yüz tutmuş kültürel unsurların gelecek nesillere iletilebilmesi için arşiv çalışmalarına ihtiyaç vardır. Bu nedenle Kargı bezi dokumaları, yörede çeşitli nedenlerle unutulmakta olan dokuma geleneğinin tespiti, belgelenmesi ve gelecek kuşaklara tanıtılması hedeflenmektedir.

Kargı bezi, Çorum ili, Kargı ilçesinde üretilmektedir. Kargı ilçesi, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü içinde yer alıp; Çorum iline bağlı 14 ilçeden biridir. Çorum ilinin kuzey kesimini oluşturan Kargı ilçesi, 1301 km² alanı ve 2000'de 20388 nüfusu ile merkez ilçeden sonra nüfus büyüklüğü açısından 7. ilçesidir. Kargı ilçe Merkezi'nin 2000 yılında yapılan sayımdaki nüfusu 5728'dir (Biol vd., 2003:19).Doğu ve güneydoğuda Osmancık, güneyde İskilip ilçeleri, batıda ve kuzeybatıda Kastamonu, kuzeyde de Sinop illeriyle çevrilidir. Kargı ilçesi, ilin kuzey kesiminde yer alır. Orta ve doğu kesimleri Kızılırmak ve kollarından Devrez çayı vadileriyle yarılmıştır. Kuzeyini Ilgaz Dağının doğu uzantıları, güneyini de Köroğlu Dağlarının uzantıları engemelendirir (AnaBirtannica cilt 12, 1988:621).

Kargı ve civarının Osmanlı Devletinin egemenliğine ilk defa girişı bir kısım kaynakta da yer aldığı gibi Yıldırım Beyazıt dönemine rastlamaktadır. Tarih olarak 1392'dir (Birol vd., 2003:42). Kargı'nın Bizans döneminde kurulduğu sanılmaktadır. Bir söylenceye göre Osmanlı Padişahı Yavuz Sultan Selim, Çaldıran Seferinden dönerken, komutanlarından Selim Paşa burada konaklamış ve kargı silahının yapımı ile uğraşılması nedeniyle buraya kargı adını vermiştir (Yurt Ansiklopedisi Cilt 3, 1982:2043). Kargı, 14. Yüzyıl sonlarında Osmanlı topraklarına katılmıştır. Adının, eskiden bölgede kargı üretimi yapılmasından kaynaklandığı sanılmaktadır. Cumhuriyet döneminin başlarında bucak merkezi olan kasaba, 1936'da ilçe merkezi yapılarak Kastamonu'ya, 1953'te ise Çorum'a bağlanmıştır (AnaBirtannica, 1988:621).

Yapılan araştırmada, kargı bezi dokumalarının tarihçesi, teknik özellikleri, kullanılan ipliklerin özellikleri, kullanılan araç ve gereçler, kargı bezinin sanatsal özellikleri, kullanılan motifler, kompozisyon özellikleri, kullanılan boyalar, renkler ve son olarak da geçmiş dönemde dokunan kargı bezi ve günümüzde dokunan kargı bezi dokuma örneklerine yer verilmiştir. Örneklerin fotoğrafları çekilerek üzerinde teknik analiz ve incelemeleri yerinde yapılmıştır. Geçmiş döneme ait 3 adet önlük, 1 adet kargı topu, 6 adet peşkir, 1 adet kırlent, 2 adet çember, 1 adet azık mendili, 1 adet çarşaf olmak üzere 15 dokuma örneği ve günümüzde dokunan 5 adet kargı topu, 5 adet çember, 7 adet şal, 1 adet peşkir olmak üzere toplamda 33 adet kargı bezi dokuması incelenmiştir. Yapılan incelemede usta öğretici, dokumacı ve ev hanımı olmak üzere toplam 8 kişiyle sözlü görüşme yapılmıştır.

I. BÖLÜM

1. KARGI BEZİNİN TANIMI, TARİHÇESİ VE TEKNİK ÖZELLİKLERİ

1.1. Kargı Bezinin Tanımı ve Tarihçesi

Günümüzde unutulmaya yüz tutmuş yöresel el sanatlarımızdan olan Kargı bezi dokuması, 100 yıllık bir geçmişe sahiptir. Kargı bezinin tamamen yöre halkının temel giysi ihtiyaçlarına yönelik olarak, ilçe merkezi ve Kızılırmak vadisindeki yerleşim birimlerinde (Gökçedoğan, Köprübaşı, Karacaoğlan köylerinde) dokunduğu tespit edilmiştir (Birold vd., 2003:93).

Dokuma, dikey olan çözü ile yatay olan atkı ipliklerinin birbirine dik açı yaparak kesişmesinden oluşan bir tekstil ürünüdür. Atkılar bu sisteme göre bazı çözülerin üstünden bazı çözülerin altından geçerek dokuma işlemine ve bu yolla elde edilen yüzeye “dokuma” denir.

Kargı bezi dokuması, Çorum ili Kargı İlçesi halkının önemli geçim kaynaklarından biri olan el sanatlarımızdandır. 150 yıla yakın bir geçmişe sahip olan kargı bezi dokuması, adını bu bölgeden almıştır.

Yapılan araştırmalardan elde edilen bilgilere göre; 1950 ve 1970’li yıllarda her ailede bir düzen (işlik) olduğu anlaşılmaktadır. Kargı bezi dokumacılığı bu yıllarda altın çağını yaşamıştır. Çeşitli tekniklerle ve renklerle dokunan kargı bezi, çar (tülbent, örtü) içlik, kız çeyizleri, bebek kundakları, perde, yatak çarşafı, önlük, çember (başörtüsü), peşkir, azıklık gibi giyim ve kuşam malzemeleri olarak dokunmuştur. Dokuyucular, dokuma malzemelerini tamamen kendileri üretmektedirler ve dokuyacağı iplikleri de kendileri boyayıp hazır hale getirmişlerdir. Kargı bezi dokumasının çözü işini yapan kişiler ayrıdır. Belirli bir ücret karşılığında sadece bu işi yaparlar. Masuraları saran kişilerde, çirişlemeyi yapan kişilerde ayrıdır. Kısacası dokuma işi kolektif bir iştir.

Kargı bezi malzemelerini, dokuyucular kendileri hazırlarken maliyetinde dolayı ipleri pazardan temin etme yolunu seçmişlerdir. Bilim ve teknolojinin hızlı gelişmesi sonucunda daha ucuz maliyet ile üretim yapılmasından dolayı, kargı bezi dokumacılığı duraksama dönemine girmiştir ve yok olmaya yüz tutmuştur. Yapılan

araştırmalar sonucunda, orum ili, Kargı ilçesinin köylerinde kargı bezi dokuması yapılmamaktadır. En son dokuyucuların evlerinde bulunan tezgâh ve aletleri söküp dağıtılmış veya yakılmıştır. Son dokumacıların evlerinde sadece eskiden dokudukları kargı bezlerini, sandıklarında sakladıkları tespit edilmiştir.

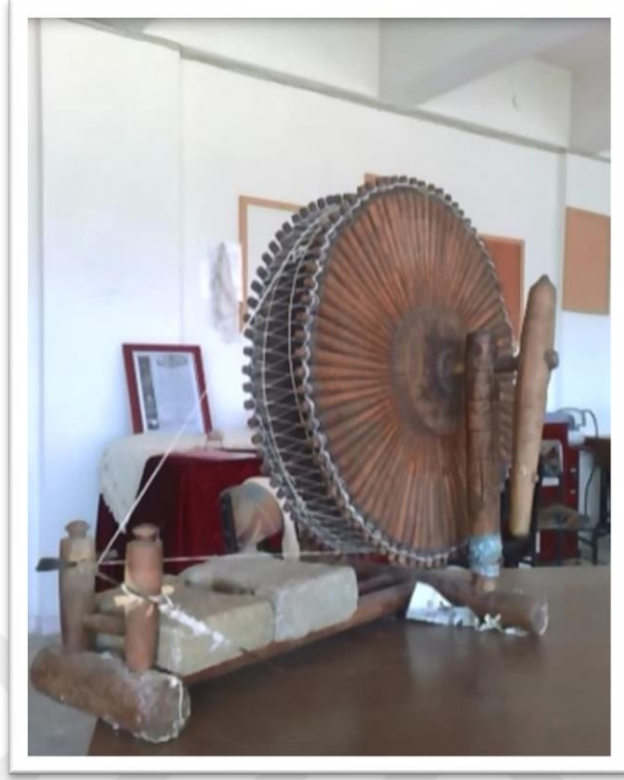
1.2. Kargı Bezinin Teknik zellikleri

Kargı ilçesinde yapılan araştırmalarda, kargı bezi dokumalarında kullanılan iplikler %100 pamuktur. Dokumacıların boyadıkları iplikler yıkanıp kurutulduktan sonra masuralara sarılarak hazır hale getirildikten sonra dokunmak için tezgâhlarda yerlerini almaktadır. Dokumaya n hazırlık ve dokuma işlemi tamamen kolektif bir çalışma sonucu ortaya çıkmaktadır. Her bir işlem başka bir kişi tarafında yapılmaktadır.

1.2.1. Kullanılan Araçlar

Kargı bezi dokumalarında kullanılan araçlar; ıkırık, masura, iğ, ağ, zđ dolabı, gülcan, tezgâh, tefe, mekik, gücü, tığ, ayaklar, kumaş levendi olmak üzere sıralanabilir.

a. ıkırık: T Őeklindeki bir ahşap iskelet üzerinde, iki çubuk arasındaki eksen etrafında dönen bir ark ve ucunda iplik sarmak için masura takılan iğ bulunan araçtır (Şekil 1). Çeşitli tipleri bulunan ıkırıklar tek veya çift arklıda olabilir. Katlı büküm yapmak veya masuraya iplik sarmak için bazen de kabaca eğrilen yarı fitil halindeki ipliğin daha iyi eğirme işleminde kullanılır (Soysaldı, 2009:15).

Şekil 1. Çıkrık (Akgül, 2016).

b. Masura: Çıkrıkta yive takılarak üzerine atkılı ipliği sarılan ve dokuma sırasında mekik içine takılan atkının geçirmede kullanılan araç (Soysaldı, 2009:21).

c. İğ: Bir ucu ince ve öteki uca doğru gittikçe kalınlaşan genellikle tahtadan yapılmış bir çubuktur (Dölen, 1992:201). Yün eğirmek ve tek bükümlü iplik yapmak için kullanılan bir araçtır. Orta eksen olan bir çubuk ve bu çubuğun ortasından geçtiği kare veya daire biçimli ahşap bir alt parçadan meydana gelir (Soysaldı, 2009:14).

d. Çağ (Çağlık): Çözü hazırlanırken üzerindeki çubuklara masuraların takıldığı ağaçtan hazırlanmış malzemedir. Çözgü iplikleri masuraların takıldığı dikey çubuklara takılmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2. Çağlık (Akgül, 2016).

e. Çözgü Dolabı: Dolap, üzerinde dönebileceği bir mil ile zemine sabitlenmiş çözgü hazırlama aracıdır(Şekil 3). Genellikle silindir biçiminde olan dolabın baş ve son tarafı ile baş tarafına yakın kısmında çiviler bulunur. Bu tip çözgü hazırlama aparatları bir kişinin rahatça çalışabileceği şekilde tasarlanmıştır.

Şekil 3.Çözgü Dolabı (Akgül, 2016).

f. Gülcan(Kelebe): İplik çilelerinin yumak halinde sarılması için üzerine geçirilen, ağırlıklı bir zemin üzerine oturtulan bir eksenin etrafında dönen, alt ve üst tarafından birbirini kesen dört veya altı çubuğun uçlarını birleştiren birbirine paralel çubuklardan ibarettir. Bu çubukların çevresine geçirilen çilelerden gelen iplik dolanarak yumak yapılır veya katlı büküm yapılacaksa birleştirilerek çıkrıkla tekrar bükülerek sarılır (Şekil 4), (Soysaldı, 2009:15).

Şekil 4. Çıkrık ve Gelebe (Akgül, 2016).

g. Tezgâh:Çok eski çağlardan beri giyimin de; besin ve konut kadar önemli olduğu insanlar tarafından bilinmektedir. Giyimi oluşturan unsurların ne zaman, ne biçimde, kim tarafından başladığı ve başlatıldığı bilinmemektedir. 1962 yılında Çatal Höyükte yapılan kazılarda, Neolitik döneme ait olduğu sanılan dokuma parçalarının bulunması, M.Ö. 6000'lerde Anadolu'yu da bu konuda iddialı bir biçimde ön plana çıkarmış bulunmaktadır (Oyman 2005:72).

Dokuma tezgâhları atkı atma sistemine göre; mekikli dokuma tezgâhları ve mekiksiz olmak üzere iki tanedir. Mekikli dokuma tezgâhları; el tezgâhları, kamçılı el tezgâhları, mekanik dokuma tezgâhları ve otomatik dokuma tezgâhlarıdır. Mekiksiz dokuma tezgâhları ise; mekikçik'li dokuma makineleri, kancalı dokuma makineleri ve akışkan jetli dokuma makineleridir (Şekil 5), (Akalın, 2012:30).

Şekil 5. Tezgâh(Gürel, 2016).

Kargı bezi dokumacılığında kullanılan tezgâhlar, evlerinin uygun bir odasında yere çukur açılarak,tezgâh bu çukura yerleştiriliyordu. Ayak kısmı çukura gelecek şekilde yerleştiriliyordu. Bu tezgâh çeşidine çukur tezgâh denilmektedir ve adını da bu çukurdan almıştır. Halen dokumacıların evlerinde bu tezgâhların yerleri belirgin şekilde durmaktadır.

h. Tefe: Üzerindeki tarak yardımıyla atılan atkıyı kumaşa sıkıştırır. Mekiğin bir yuvadan diğerine gidebilmesini sağlamak için yataklık yapar. Sağında ve solunda yuvalar bulunur. Bu yuvalar mekiğin tefe üzerinde en son ulaşacağı yerdir (Şekil 6).

ı. Mekik: Çözümlü ipliğiyle atkı ipliklerinin bağlantı yapabilmesi için, atkı ipliğinin ağızlığının içinden geçmesini sağlayan parçadır (Şekil 6).

Şekil 6. Tefe ve Mekik (Gürel, 2016).

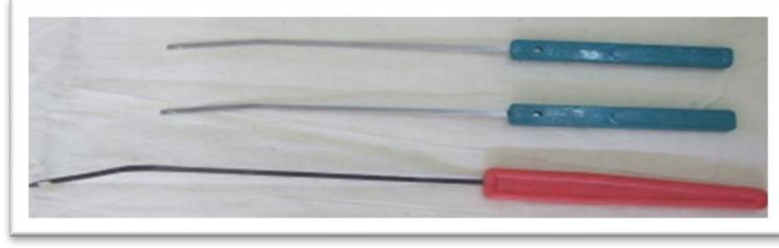
i. Tarak: Çözü ipliklerini düzenli aralıklarla tutmaya, dokuma yaparken atkı ipliğini sıkıştırmaya yarayan parçadır. Kumaş genişliği sağlar ve mekiğe yön verir. Tarakların numaralandırılması 10 cm.'deki diş boşluğuyla belirlenir. Örneğin 10 cm.'de 60 diş boşluğu varsa 60'lı veya 60 numara tarak olarak tanımlanır (Şekil 7).

Şekil 7. Tarak (Akgül, 2016).

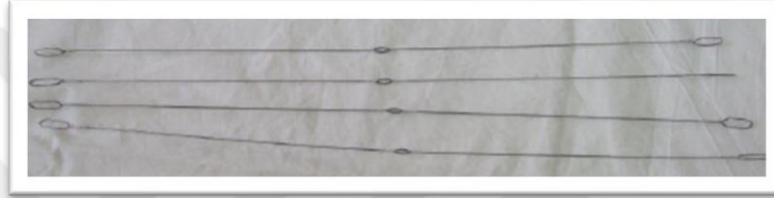
j. Gücü Tığı: Çözü iplerinin, gücü gözlerinden tahar planına uygun olarak geçirilmesini sağlayan alettir (Şekil 8).

Şekil 8. Gücü Tığı (Gürel, 2016).

k. Gücüler: Çözü iplikleri, gücü telleri arasında bulunan gücü gözü denilen boşluktan geçirilir. Böylece çözü ipleri, bağlı oldukları çerçeve ile birlikte hareket eder. Genel olarak çelik tel gücü ve düz çelik gücü olmak üzere iki çeşittir (Şekil 9).

Şekil 9. Gücü (Gürel,2016).

l. Ayaklar(Pedallar): Atkı ve çözü ipliklerine bağlantı (örgü) yaptırabilmek için çözü ipliklerinin tezgâh üzerinde yukarı aşağıya hareket etmesi gerekir. Yani ağızlık oluşmalıdır. Ayaklar gücülerden geçen çözü ipliklerini gücü çerçeveleri ile birlikte örgüye göre hareket ettirerek ağızlığın oluşmasını sağlar (Şekil 10).

Şekil 10. Pedal (Gürel, 2016).

m. Kumaş Levendi: Dokunan kumaşı üzerine sararak toplar. Üzerinde bulunan tarak dişlisi yardımı ve tırnak yardımı kumaşla birlikte çözgününde gergin kalmasını sağlar (Şekil 11).

Şekil 11. Levent (Gürel, 2016).

1.2.2. Kullanılan Hammadde

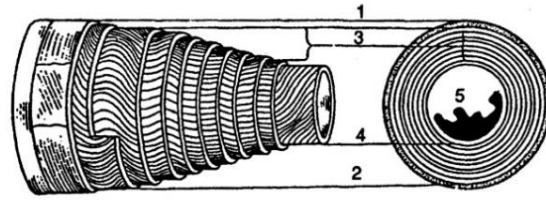
Kargı bezi dokumalarının hammaddesini olan pamuk, dokumacıların kendi üretimlerinden veya pazarlardan elde edilmektedir.

Pamuk

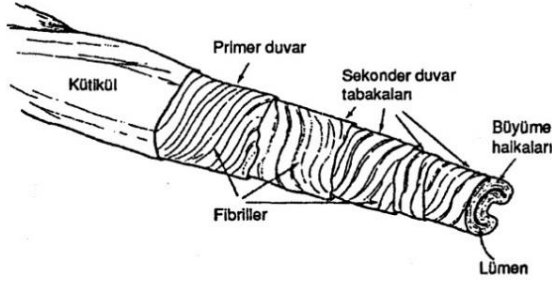
Dünyanın sıcak ve nemli iklime sahip hemen her yerinde yetişen pamuk bitkisi, tekstilde kullanılan en eski bitkidir. İklim ve toprak koşullarının uygunluğu ile Türkiye pamuk üretimi konusunda dünya sıralamasında üst sıralarda yer almaktadır.

Pamuk; esas yapısı selüloz olan ve tekstilde son derece önemli bir yer tutan liflerin elde edildiği bitkidir. Gossypium ailesine mensup pamuk bitkisinin tohumuna bağlı olarak bulunan doğal, tek hücreli bir tohum lifidir (Karahan ve Mangut, 2011:40). Pamuk gerek lifi ve gerekse tohumu ile insan gereksinimlerinin birçoğunu karşılayan bir tarım ürünüdür ve bu bakımdan dünyada çok önem kazanmış bir tarımsal hammaddedir. Tohumundan elde edilen yağ ile geriye kalan küspe insan ve hayvanlar için birer besin maddesidir (Dölen, 1992:75).

Pamuk lifi ince duvarlı bir bitki hücresidir... Hücrenin en dışında “kütikül” olarak adlandırılan yağ ve vakslardan oluşmuş bir ince tabaka vardır. Bunun hemen altında...primer hücre duvarı bulunur. Bu duvarın fibrilleri eksene 700 açı yapacak şekilde sarmal olarak düzenlenmiştir. Daha sonra, merkeze doğru lifin bütün kütleini oluşturan ve yine selülozdan yapılmış sekonder hücre duvarı yer alır (Başer, 2002:38).Pamuk lifi içi protoplazma ile dolu ince duvarlı bir bitki hücresidir. Hücrenin üstü kapalı, tohumdan koparılan kısmı isem açıktır. Gelişmesini tamamlamış olan pamuk lifleri, mikroskop altında incelenirse dıştan içe katiküla ve mumsu tabaka, primer çeper, sekonder çeper ve lümen tabakalarından oluşur (Şekil 12), (Karahana ve Mangut, 2011:54).

1- Primer duvar 2,3,4- Sekonder duvar 5- Lümen

Şekil 12. Pamuk lifi kesiti (Başer, 2013: 41)

Pamuk lifleri kremimsi beyaz renktedir... Pamuk lifinin boyu 1cm'den 7,5 cm'e kadar değişir... Hacimsel yoğunluğu 1,50-1,55 arasındadır... Lifin uzama miktarı ortalama %7-8 dir. Elastik özellikleri yoktur... Bütün selülozik materyalde görülen ıslanmışta boyca ve ence kılma, pamuklu materyalde de gözlenir (Başer, 2002:41).

Pamuk lifinin kimyasal yapısı, bitkinin yetişme koşullarına göre kısmen değişiklikler gösterir... Pamuk lifi %100'e yakın oranda selüloz içerdiğinden selülozun tüm kimyasal özelliklerini gösterir (Başer, 2002:43-44).Ham pamuğun

kimyasal bileşiminde, selüloz yanında yağ ve vakslar, hemiselüloz, pektin ve protein gibi maddeler bulunur. Bu maddelerin pamuk lifi içindeki oranları şöyledir (Karahana ve Mangut2011:62).

Selüloz:%88-96

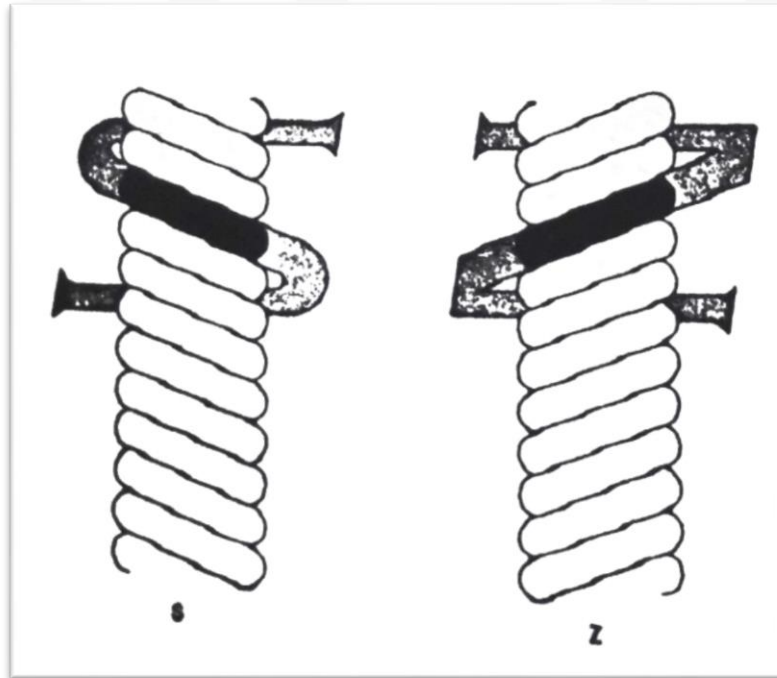
Hemiselüloz ve pektin: %4-6

Protein ve renkli madde: %1,5-5

Anorganik maddeler: %1,0-1,2

Vaks ve yağlar: %0,5-0,6

Çekmeden çıkan lifler paralel duruma geldiğinden dayanıklılığı azalır ve iplik biçimine getirilmesi için inceltildiğinde kopar. Bunun için kopmayı önlemek amacıyla “fleyer” adı verilen fitil makinelerinde büküm verilir (Dölen, 1992:218). Bir ipliğin belirli uzunluk birimindeki sarım sayısına “büküm” denir. Büküm/m veya büküm/cm olarak gösterilir... İplik dik şekilde tutulup gözlendiğinde büküm yönü, S harfinin orta kısmı yönünde ise “S” bükümlü iplik, Z harfinin orta kısmı yönünde ise “Z” bükümlü iplik denir (Şekil 13), (Başer, 1998:42).

Şekil 13. “S” ve “Z” bükümlü ip (Başer, 2013: 42)

1.2.3. Dokuma Hazırlık İşlemleri

Dokuma tezgâhlarında çözümlü iplikleri, dokuma esnasında çeşitli gerinim ve sertliklere maruz kalmasından dolayı aşınır ve kopar. Bu aşınma ve kopmaları minimum seviyeye indirmek için çözümlü iplikleri bir takım evrelerden geçer. Çözümlü ipliklerinin koruyucu madde ile kaplanarak mukavemetinin artırılması işlemine “haşılama” (çirişleme) denir (Şekil 14).

Şekil 14.Haşılama(Çirişleme) (Akgül, 2016).

Kargı bezinin ilk aşaması ipliklerin çirişlenmesidir. Çiriş işleminin amacı, iplikleri çözümlü işleme hazırlamaktır. Çiriş işlemi için un, tuz, su ve bamy kullanılmaktadır. Un çiriş kıvam vermek için, tuz ve bamy ipliklerin sağlamlığını artırmak için kullanılır. Hazırlanan karışımın içerisine çile halindeki ipler atılarak kaynatılır. Çiriş basılan ipler bir gece bekletilir. Bu sayede bükümsüz pamuk ipliği düzgün hale getirilmiş olur.

Dokuma işleminin diğer aşaması atkı ipliklerinin masuraya sarılmasıdır. Bunun için çile halindeki ip gelebeye (kelebe) takılır. Mekik içerisine takılacak olan küçük masura iğe yerleştirilir. Masuralar incir veya dut ağacından elde edilmektedir. Çıkrığın kolu çevrilerek iplik masuraya sarılır. Masura üzerine yeterli miktarda ip sarıldığında, sarma işlemi biter ve yerine boş olan masura takılır.

Çözü işleminin diğeri bir aşaması ise, kumaşa verilmek istenen desene uygun çizelgeyi hazırlamaktır. Hazırlanan bu çizelge 27'şer ip düzeneğiyle elde edilir. Elde edilecek kumaşa ortalama 350-450 ip kullanılmaktadır. Buna uygun olarak elde edilecek kumaşa göre tahta üzerindeki 27 şiş üzerine, her birine bir masura takılır. Her bir ip sınıç üzerindeki delikten geçirilir. Elimizdeki ipler çözgü işlemini yapacağımız dolabın tepe tahtasına bağlanır. Dolap döndürülerek dolap üzerinde ip sıraları oluşturulur. Dolap çevresinde bir dönüş 6 metreye tekabül etmektedir. Örneğin; dolap üzerinde 10 ip sırasının oluşturulması, 60 metre kumaş dokuyacağımızı ifade eder. Elde ettiğimiz sıra sayısını tamamladığımızda dolabın alt ucundaki çatala ipler çapraz geçirilerek desen dizimi yapılır. Dolabı ters yöne çevirerek tekrar dolabın üst noktasına vardığımızda bir tur tamamlanmış olur. Elde edeceğimiz desene göre bu işlem 16-17 kez tekrarlanmış olur.

Çözgü işleminin diğeri bir aşaması ise, çözgünün tezgâha alınması ve ulama işlemidir. Hazır haldeki çözgünün tepe tahtasındaki ucu alınarak dokuma tezgâhının arka kısmındaki topa bağlanır ve sarılır. Sarma işlemi tamamlandığında diğeri uçtaki çatal ön kısma alınır. Çatal üstündeki ipler önce gözlerden (gücülerden) sonra tarak dişlerinden geçirilerek ulama işlemi gerçekleştirilir (Gürel ile 02.02.2013 tarihinde yapılan sözlü görüşmeden).

1.2.4.Dokuma ve Yıkama İşlemleri

Dokuma işlemi esasen iki ayak pedalı ve tefe yardımıyla gerçekleştirilmektedir. Dokumacı sağ ayak pedalına bastığında elindeki mekiği gözüler sayesinde ikiye ayrılan iplerin arasından sağdan sola atar ve tefeyi kendine doğru çekerek ipler sıkıştırılır. Aynı şekilde sol pedala bastığında mekiği bu kez soldan sağa doğru atılır, bu şekilde sağdan sola, soldan sağa ip geçişleri sağlanarak dokuma işlemi gerçekleştirilir. Dokumacıdaki marifet, bu işlemi ne kadar seri yapabildiğiyle doğru orantılıdır. Dokunan bu ürünler, çeşitli desenlerde ve istenilen ebatlarda yapılabilir.

Kargı bezi dokumalarının temizliğinde inek dışkısı ile soba külü kullanılmaktadır. Temizlik işlemi genellikle Mayıs ayında yapılmaktadır. Dokunan bezler, akşamdan hazırlanmış bir kazan içerisine bulamaç haline getirilmiş inek dışkısı içerisine bastırılır, içerisine bir miktarda kül katılır. Ertesi gün bir akarsu

kenarına veya çeşmeye götürölür tokaçlanarak yıkanır ve kurutulur. Bu işlem üç gün devam etmektedir. Üçüncü günün sonunda kurutulan kargı bezleri ütülenir ve katlanarak çeyiz sandıklarına kaldırılır (Akkuş ile 014.04.2016 tarihinde yapılan sözlü görüşmeden).

II. BÖLÜM

2. KARGI BEZİNİN SANATSAL ÖZELLİKLERİ VE KULLANIM ALANLARI

2.1. Kargı Bezi Dokumalarında Kullanılan Motifler

Kargı bezi dokumalarında “Arabeli motifi”, “Boncuk motifi”, “Boyuna Çizgili”, “Çatkılı motifi”, “Dört göbek motifi”, “Enine çizgili”, “Fitilli”, “Kaşık sapı motifi”, “Kırmızılı motifi”, “Koyungözü motifi”, “Ormana girdim motifi”, “Peşkir suyu”, “Susma motifi”, “Tarak motifi” ve “Üç göbek motifi” kullanılmaktadır. Bu motifler aynı zamanda yörenin peşkir dokumalarında da kullanılan motiflerdir.

a. Arabeli Motifi

Peşkir dokumalarında kullanılan arabeli motifi renkli ipliklerle desen verilmiştir. Çözü ve atkıda pamuk ipliği kullanılmıştır (Şekil 15).

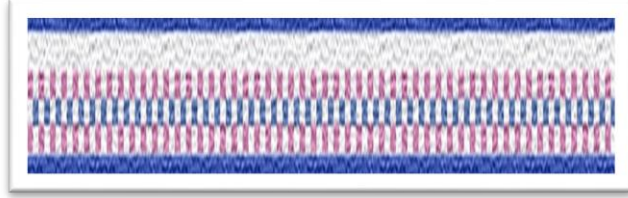

Şekil 15. Arabeli motifi

b. Boncuk Motifi

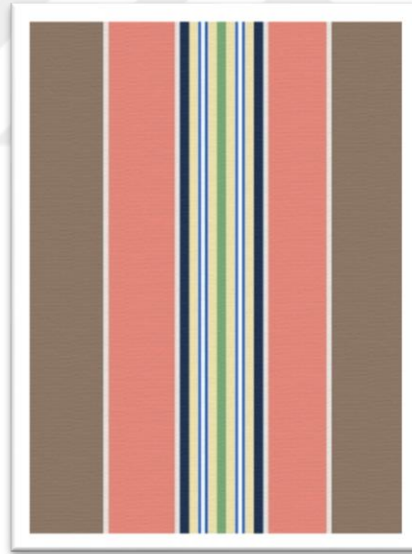
Boncuk motifi peşkir dokumalarında kullanılmıştır. Boncuk motifi genellikle iki farklı renkte iplikle dokunmuştur. Motif genellikle kalın numaralı ipliklerle dokunmuştur. Boncuk görünümü aldığından dolayı yöre halkı bu ismi vermiştir (Şekil 16).

Şekil 16. Boncuk motifi

c. Boyuna Çizgili

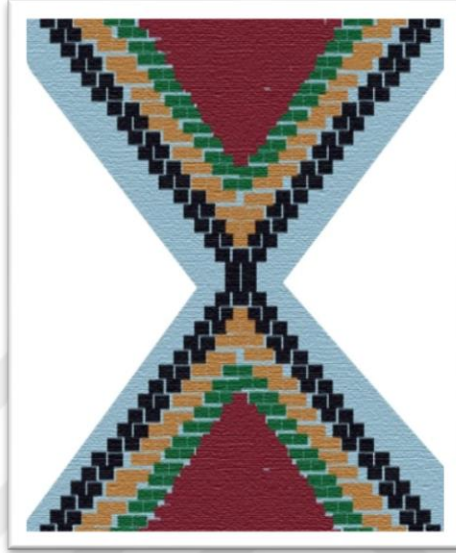
Kargı önlüklerinde sıkça görünmektedir. Boyuna, kalın ve ince çizgilerle çok renkli ipliklerle dokunmuş dokumalardır (Şekil 17).

Şekil 17. Boyuna çizgili

d. Çatkılı Motifi

Motifler çapraz bir şekilde oluşturulduğundan dolayı yöredeki halk tarafından bu ismi almıştır. Peşkir dokumalarında kullanılan çatkılı motifi pamuk ipliğiyle dokunmuştur (Şekil 18).

Şekil 18. Çatkılı motifi

e. Dört Göbek Motifi

İsmi motifin ortasında oluşan dört küçük kareden almıştır. Peşkir dokumalarında kullanılan bu dokuma çok renkli pamuk iplikleriyle dokunmuştur (Şekil 19).

Şekil 19. Dört göbek motifi

f. Enine Çizgili

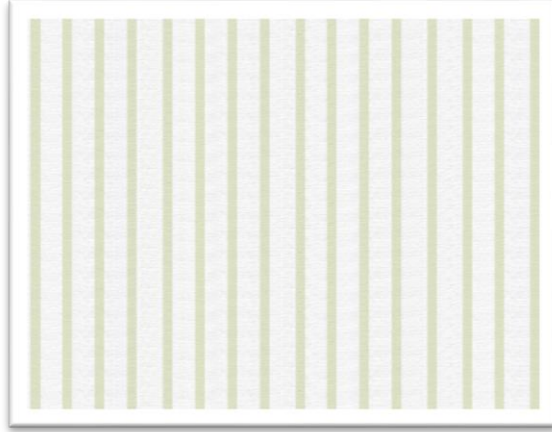
Kargı önlüklerinde sıkça görünmektedir. Enine, kalın ve ince çizgilerle çok renkli ipliklerle dokunmuş dokumalardır (Şekil 20).

Şekil 20. Enine çizgili motifi

g. Fitilli Motifi

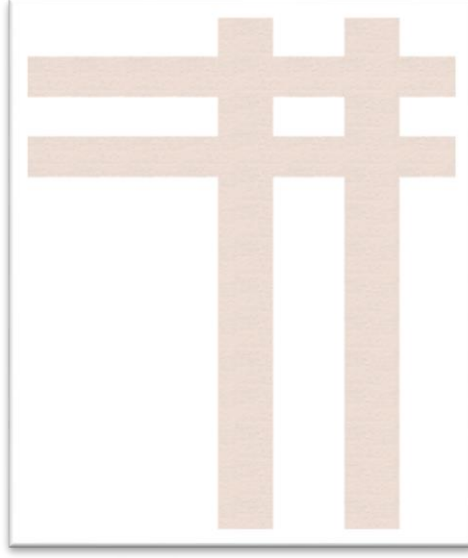
Çözü ve atkılarda kullanılan ipliklerin dışında aynı renkte daha kalın ipliklerle enine ve boyu oluşan çizgilere yöre halkı tarafından verilen fitil ismiyle adlandırılmıştır (Şekil 21).

Şekil 21. Fitilli motifi

h. Kaşık Sapı Motifi

Kaşık sapı motifi daha çok çember dokumalarında karşımıza çıkmaktadır. Kargı topu dokumalarında da kullanılmıştır (Şekil 22).

Şekil 22. Kaşık sapı motifi

1. Kırmızılı Motifi

Peşkir dokumalarında karşımıza çıkan kırmızılı motifi yöre halkı tarafından bu ismi almıştır. İç içe karelerin en ortasında bulunan kırmızı kare den dolayı kırmızı olarak adlandırılmıştır. Sadece kırmızı renkte değil diğer renklerle de dokuması yapılmıştır (Şekil 23).

Şekil 23. Kırmızılı motifi

i. Koyungözü Motifi

İç içe farklı renkte iki kareden oluşan motif yöre halkı tarafında koyungözü motifi olarak adlandırılmıştır. Koyungözü motifi peşkir dokumalarında kullanılmaktadır (Şekil 24).

Şekil 24. Koyun gözü motifi

j. Ormana Girdim Motifi

Peşkir dokumalarında kullanılan ormana girdim motifi yöre halkı tarafından bu ismi almıştır. Çok renkli pamuk iplikleriyle dokunmuştur (Şekil 25).

Şekil 25. Ormana girdim motifi

k. Peşkir Suyu

Sağ veya sola yatık olarak çok çeşitli renklerden dokunmuştur. Peşkir dokumalarında kullanılmıştır (Şekil 26).

Şekil 26. Peşkir suyu motifi

l. Susma motifi

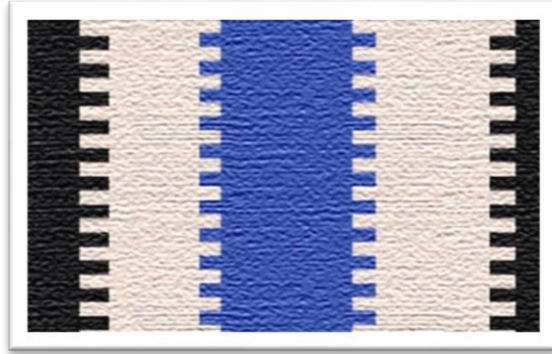
Peşkir dokumalarında kullanılan susma motifi yöre halkı tarafından bu adı almıştır. Çözü ve atkısında pamuk ipliği kullanılmıştır (Şekil 27).

Şekil 27. Susma motifi

m. Tarak Motifi

Çözü ve atkısında pamuk ipliği kullanılmıştır. Peşkir dokumalarında kullanılan tarak motifi adını yöre halkından almıştır (Şekil 28).

Şekil 28. Tarak motifi

n. Üç Göbek Motifi

İsmi motifi ortasında oluşan üç küçük kareden almıştır. Peşkir dokumalarında kullanılan bu dokuma çok renkli pamuk iplikleriyle dokunmuştur. Çözüğü ve atkıda pamuk ipliği kullanılmıştır (Şekil 29).

Şekil 29. Üç göbek motifi

2.2. Kargı Bezi Dokumalarında Kullanılan Kompozisyonlar

Kargı bezi dokumalarında geometrik motifler ve çizgisel motifler kullanılmış veya düz dokuma halinde motif kullanılmadan dokunmuştur.

Peşkir dokumaları çok renkli ve motifli dokumalardan oluşmaktadır. Kargı önlüğü dokumaları enine ve boyuna kalınlı inceli çok renkli ipliklerle bez ayağı tekniğiyle dokunmuştur. Çember dokumalarında sade kırmızı renkli pamuklu iplikten oluşmaktadır. Dokumanın kenarında kullanılan enine ve boyuna, kalınlı inceli çizgilerden oluşmaktadır. Kargı topu dokumalarında neredeyse renkli iplik kullanılmamıştır. Fitilli denilen kalın ve ince numaralı pamuk ipliklerle desen oluşturulmuştur. Desenler dokunurken sayılarak birebir gelecek şekilde, bez ayağı tekniğiyle itinayla dokunmuştur.

a. Kargı Topu dokumasını oluşturan kompozisyonlar

Kargı topu dokumalarında motif kullanılmamıştır. Kargı topu dokumalarında ipler boyanmamış olarak ham renginde kullanılmıştır. Kargı topu dokumaları, bez ayağı dokumalardan oluşmaktadır.

b. Peşkir dokumasını oluşturan kompozisyonlar

Peşkir dokumalarında genellikle geometrik motifler kullanılmıştır. Dokumanın alt ve üst kısmında motifli kalın bantlar hâkimdir. Motifler bu kalın bantların içerisine yan yana dizilerek oluşturulmuştur. Dokumanın iç kısmında motifsiz ve farklı renklerde enine ince batlar kullanılmıştır.

c. Kargı önlüğü dokumasını oluşturan kompozisyonlar

Farklı renkli ipliklerle, enine ve boyuna ince bantlar halinde tamamı motifsiz kompozisyondan oluşturulmuştur.

d. Çember dokumasını oluşturan kompozisyonlar

Dokumaların kenarında bulunan enine ve boyuna bantlardan, renksiz ve renkli pamuk ipliklerinden kompozisyon oluşturulmaktadır. Çember dokuması iki parçadan oluşmakta ve ortadan dikilerek bütün haline getirilmektedir.

2.3. Kargı bezi Dokumasında Kullanılan Boya ve Renkler

Yörede yaşayan insanlar, dokumada kullandıkları iplikleri kendileri boyamış çoğunlukla da hazır olarak pazardan temin etmişlerdir. Kargı bezi dokumaları atkısı ve çözgüsü pamuk olan dokumalardır. Kargı topu dediğimiz dokumada hemen hemen hiç renk kullanılmamıştır. Çember dediğimiz dokumalar ise krem ve kırmızı renkli ipliklerle dokunmuştur. Kadınların kullandığı kargı önlüğü dokumalarında ise renk çeşitliliği göze çarpar. Önlüklerde kullanılan renkler sarı, turuncu, kırmızı, yeşil, kahverengi, lacivert, krem, siyah ve tonları kullanılmıştır. Peşkir dokumalarında da önlükler gibi çok renklilik söz konusudur.

Boyama işlemi, çeşitli maddelerden doğal veya sentetik yolla elde edilen boyarmaddelerin elyaf üzerine kimyasal bağ oluşumu ile tespit edilmesidir (Dölen, 1992:457).

Uzun süre, Türkiye’de üretilen bitkisel boyalar, dünyanın en iyi boyası olarak tanındı. Birçok milli Türk sanatları, mesela halıcılık, yazmacılık ve benzeri icap eden boyaları bitkilerden temin ettiler (Korur, 1937:21).

2.4. Kargı Bezi Kullanım Alanları

Kargı bezi dokumaları da diğer el dokumalarında olduğu gibi hammaddesinden başlamak üzere, dokuma işlemi bitinceye kadar gelişen aşamalarda yoğun el emeği harcanmaktadır. Buna karşılık ilerleyen zamanda üretimin az olması ve maliyetin yüksek olması fabrikasyon ürünleri karşısında olumsuz yönde etkilenmesine neden olmuştur.

Fabrika dokumacılığının etkin olmayan dönemlerde yöre halkının çoğu gündelik eşyalarını ve kızlarının çeyizlerini kendileri evlerinde dokuyarak oluşturmuşlardır. Kendi çarşaflarını ve giysilerini dokudukları kargı toplarından dikmişlerdir. Dokudukları kargı topundan erkeklere gömlek ve içlik, kadınlar için içlik dikmişlerdir. Kargı önlüğü dokumalarını kadınların günlük evde ve bahçede kullanmaları için dokunmuştur. Bağda ve bahçede çalışan yöre halkı kendi azık mendillerini bile kargı bezi dokumalarından oluşturmuşlardır. Kargı peşkiri dokumalarını evlerinde gündelik kullanım için havlu olarak dokumuşlar genç kızlar için ise çeyizlerine dokunmuştur. Kadınların başlarını örtmeleri için dokunan bir diğer dokuma ise çember dokumasıdır. İki parçadan oluşan çember dokuması ortadan dikilerek bütün haline getirilip kullanılmıştır.

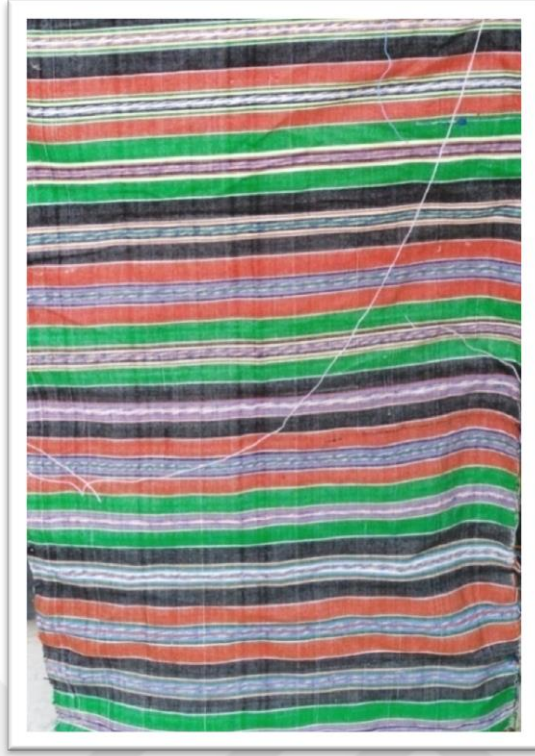
III. BÖLÜM

3. GEÇMİŞDEN GÜNÜMÜZE KARGI BEZİ DOKUMA ÖRNEKLERİ

3.1. Geçmiş Dönem Kargı Bezi Dokuma Örnekleri

Yapılan araştırmalar sonucunda, tarihi kargı bezi dokumaları Gökçedoğan, Köprübaşı, Karacaoğlan köylerine gidilerek yerinde teknik incelemeleri yapılmıştır. Eski dokuyucuların tarihi kargı bezleri sandıklarından çıkartılıp motif ve renk analizleri yapılmıştır. Geçmiş döneme ait 15 adet kargı bezi dokuması incelenmiştir. Yapılan incelemede usta öğretici, dokumacı ve ev hanımı olmak üzere toplam 8 kişiyle kargı bezi üzerine sözlü görüşmeler yapılmıştır.

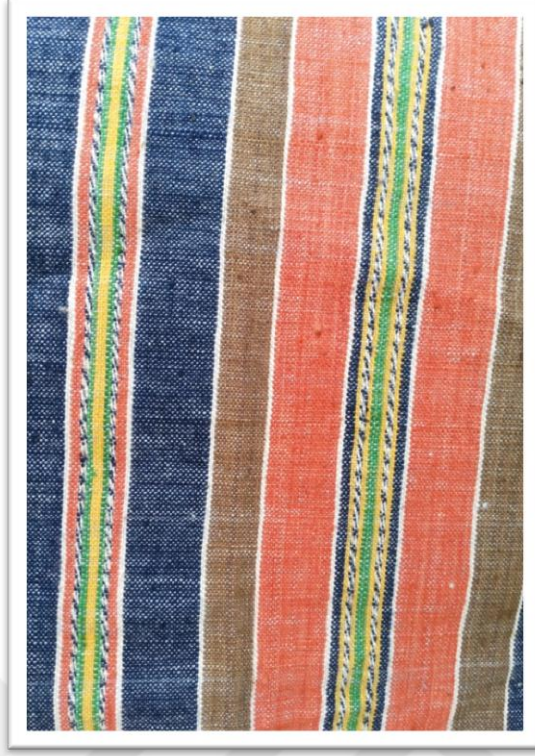
Şekil 30. Önlük (Akgül, 2016).

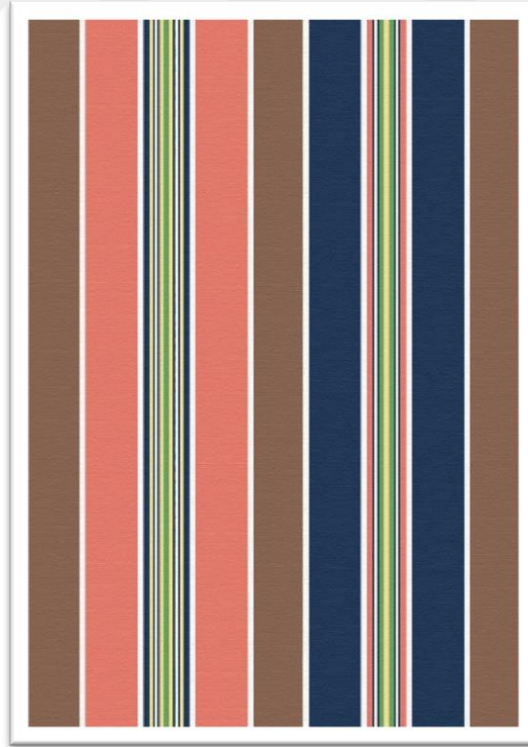
Şekil 31. Önlük şematik çizimi

Çizelge 1. Önlük teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı İlçesi, Gökçedoğan Köyü
Yılı	1987
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük Kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	79 cm X 86 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	15
Atkı sıklığı (1 cm²)	16
Yörede verilen ismi	Önlük
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (20/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği(40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Motifsiz
Kullanılan renkler	Yeşil, siyah, mavi, krem, turuncu
Desende kullanılan teknik	Enine çizgili; Bez ayağı tekniğiyle Cemile Yumlukaya tarafından dokunmuştur. Önlük iki parçanın ortadan dikilerek birleştirilmesiyle oluşturulmaktadır.

Şekil 32. Önlük (Akgül, 2016)

Şekil 33. Önlük desen şematik çizimi

Çizelge 2. Önlük teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Köprübaşı köyü
Yılı	1970
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük Kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	92 cm X 42 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	14
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Önlük
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (20/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği(40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Motifsiz
Kullanılan renkler	Turuncu, kahverengi, lacivert, krem, yeşil
Desende kullanılan teknik	Enine çizgili; Bez ayağı tekniğiyle Ayşe Aybey tarafından dokunmuştur. Önlük iki parçanın ortadan dikilerek birleştirilmesiyle oluşturulmaktadır.

Şekil 34. Kargı Topu (Akgül, 2016).

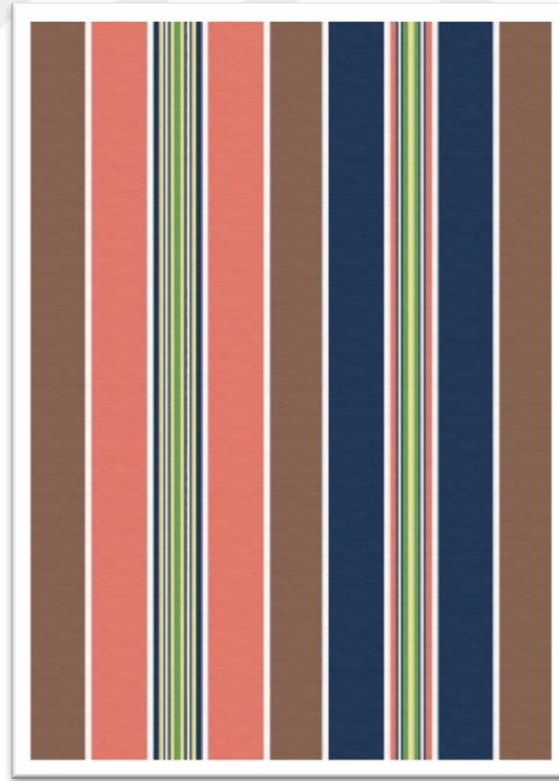
Çizelge 3. Kargı topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Gökçedoğan köyü
Yılı	1986
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Dikmelik Kumaş
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	37 cm X 21 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	17
Atkı sıklığı (1 cm²)	13
Yörede verilen ismi	Kargı Topu
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği(40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Motifsiz
Kullanılan renkler	Krem
Desende kullanılan teknik	Fital; Bez ayağı tekniğiyle Kerime Koç tarafından dokunmuştur. Kargı topu dokumasından, çarşaf, perde, içlik gibi günlük kullanım için kesilip dikim yapılmaktadır.

Şekil 35. Önlük (Akgül, 2016).

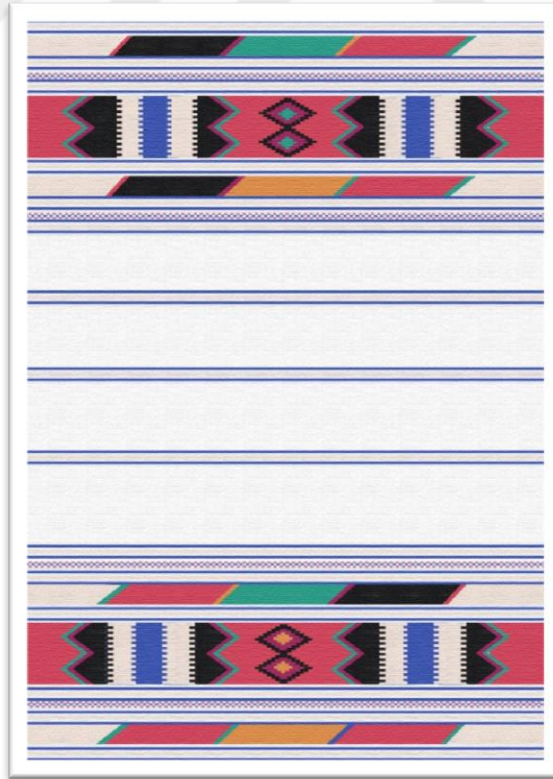
Şekil 36. Önlük Desen Şematik Çizimi

Çizelge 4. Önlük teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Gökçedoğan köyü
Yılı	1970
Türü	Naylon Dokuma
Yapılış amacı	Günlük Kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	89 cm X 41 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	17
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Önlük
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (20/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Motifsiz
Kullanılan renkler	Turuncu, kahverengi, lacivert, krem, yeşil
Desende kullanılan teknik	Boyuna çizgili; Bez ayağı tekniğiyle dokunmuştur. Önlük iki parçanın ortadan dikilerek birleştirilmesiyle oluşturulmaktadır.

Şekil 37. Peşkir (Akgül, 2016).

Şekil 38. Peşkir Desen Şematik Çizimi

Çizelge 5. Peşkir teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Gökçedoğan köyü
Yılı	1986
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Gelin çeyizi
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	41 cm X 91 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	14
Atkı sıklığı (1 cm²)	13
Yörede verilen ismi	Peşkir
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (28/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (28/2 Nm)
Kullanılan motifler	Taraklı, peşkir suyu, bocuk, kırmızılı, çatkılı
Kullanılan renkler	Krem, kırmızı, siyah, sarı, yeşil, lacivert
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Zili Yavuz tarafından dokunmuştur. Gelin çeyizi için havlu olarak dokunmuştur

Şekil 39. Kirlent (Akgül, 2016).

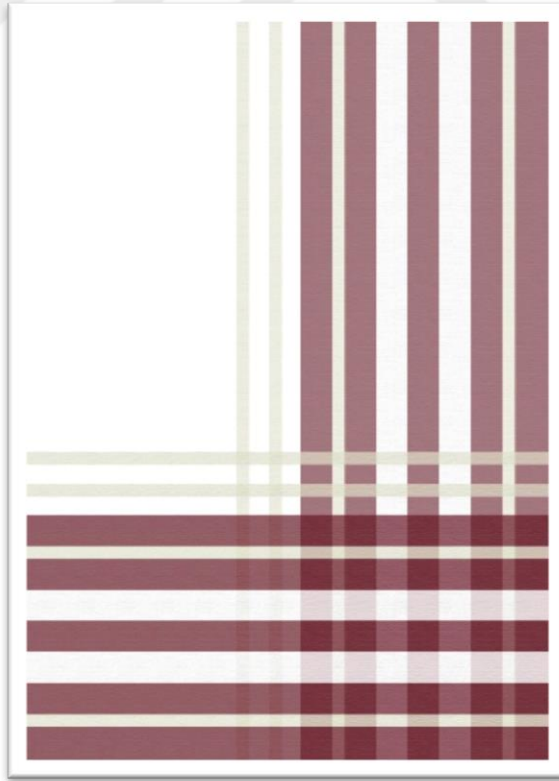
Şekil 40. Kirlent Desen Şematik Çizimi

Çizelge 6. Kirlent teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Köprübaşı köyü
Yılı	1973
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	44 cm X 78 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	14
Atkı sıklığı (1 cm²)	11
Yörede verilen ismi	Gırlent
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (28/2 Nm)
Kullanılan motifler	Çatkılı, kırmızılı
Kullanılan renkler	Krem, kırmızı, siyah, sarı, yeşil, mavi, turuncu
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Halime Taşkın tarafından dokunmuştur. Günlük kullanım amaçlı olarak dokunmuştur, iki parçadan oluşmaktadır.

Şekil 41. Çember (Akgül, 2016)

Şekil 42. Çember Desen Şematik Çizimi

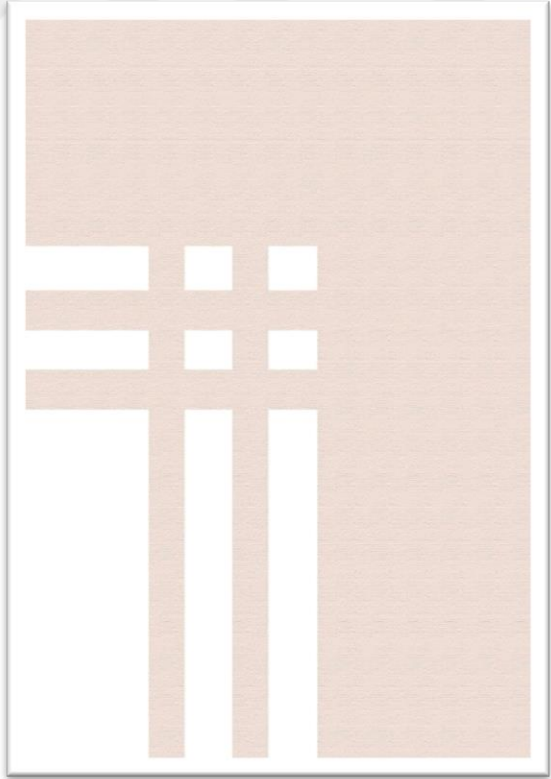
Çizelge 7. Çember teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Gökçedoğan köyü
Yılı	1985
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	46 cm X 210 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	14
Atkı sıklığı (1 cm²)	8
Yörede verilen ismi	Al çubuklu çember
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Dikine ve enine çizgili
Kullanılan renkler	Krem, kırmızı
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kadiriye Akkuş tarafından dokunmuştur. Günlük kullanım amaçlı başörtüsü olarak dokunmuştur. İki parçadan oluşmaktadır, ortadan dikildikten sonra bütün oluşturur.

Şekil 43. Çember (Akgül, 2016)

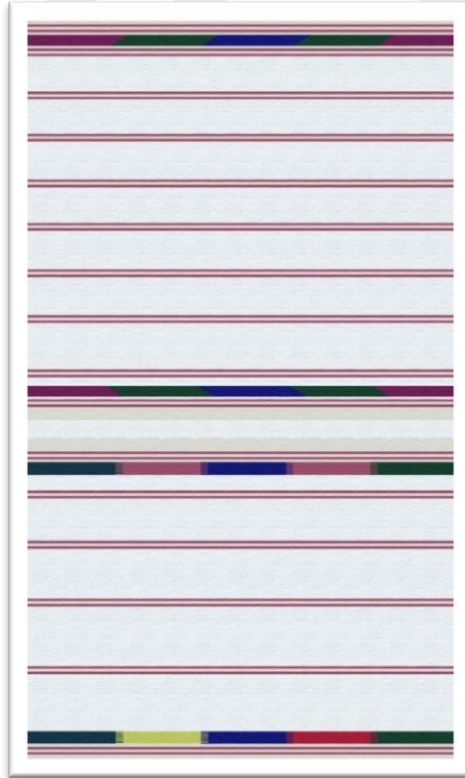
Şekil 44. Çember Desen Şematik Çizimi

Çizelge 8. Çember teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Gökçedoğan köyü
Yılı	1986
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	43 cm X 103 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	13
Atkı sıklığı (1 cm²)	8
Yörede verilen ismi	Cember
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Fitilli (dikine ve enine çizgili)
Kullanılan renkler	Krem, kırmızı
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Cemile Yumlukaya tarafından dokunmuştur. Günlük kullanım amaçlı başörtüsü olarak dokunmuştur. İki parçadan oluşmaktadır, ortadan dikildikten sonra bütün oluşturur.

Şekil 45. Azık Mendili (Akgül, 2016).

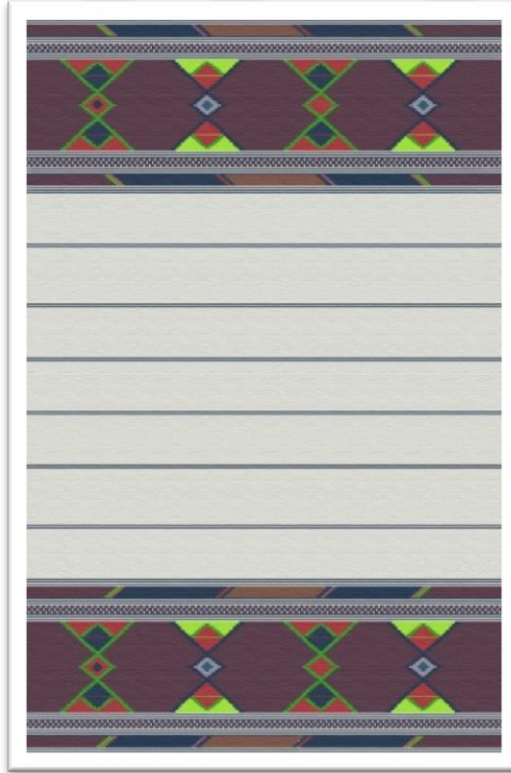
Şekil 46. Azık Mendili Desen Şematik Çizimi

Çizelge 9. Azık mendili teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Karacaoğlan köyü
Yılı	1989
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	43 cm X 71 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	16
Atkı sıklığı (1 cm²)	14
Yörede verilen ismi	Azık Mendili
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (28/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (28/1 Nm)
Kullanılan motifler	Peşkir suyu, enine çizgili, tarak
Kullanılan renkler	Krem, kırmızı, sarı, yeşil, pembe
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle dokunmuştur. Günlük kullanım amaçlı tarlalara giderken içerisine yiyecek koymak için dokunmuştur. İki parçadan oluşmaktadır, ortadan dikildikten sonra bütün oluşturur.

Şekil 47. Peşkir (Akgül 14.04.2016)

Şekil 48. Peşkir Desen Şematik Çizimi

Çizelge 10. Peşkir teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Köprübaşı köyü
Yılı	1973
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	43 cm X 90 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	14
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Peşkir
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (28/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (28/1 Nm)
Kullanılan motifler	Peşkir suyu, enine çizgili, tarak
Kullanılan renkler	Krem, kırmızı, turuncu, sarı, lacivert, pembe
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Ayşe Aybey tarafından dokunmuştur. Gündelik kullanım için havlu olarak dokunmuştur.

Şekil 49. Peşkir (Akgül, 2016).

Şekil 50. Peşkir Desen Şematik Çizimi

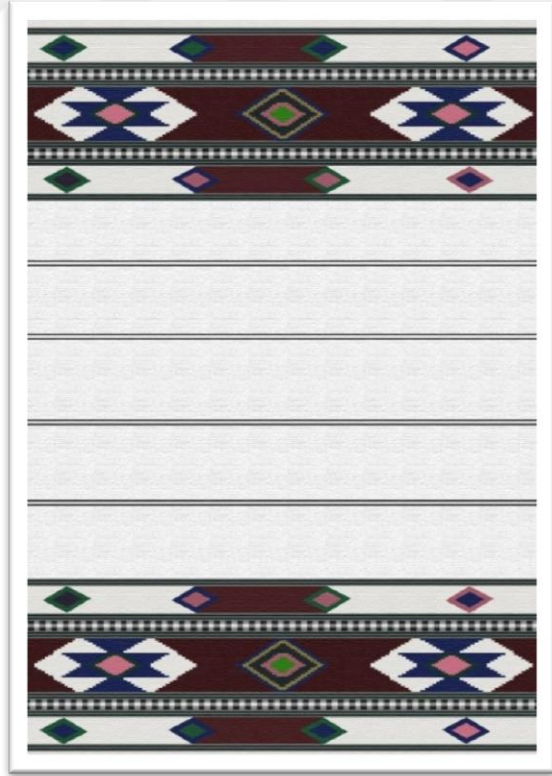
Çizelge 11. Peşkir teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Köprübaşı köyü
Yılı	1973
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	43 cm X 90 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	15
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Peşkir
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (30/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (30/1 Nm)
Kullanılan motifler	Bocuk, kırmızılı, dört göbek, boncuklu
Kullanılan renkler	Krem, kırmızı, turuncu, sarı, lacivert, yeşil
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Halime Taşkın tarafından dokunmuştur. Gündelik kullanım için havlu olarak dokunmuştur.

Şekil 51. Peşkir (Akgül, 2016)

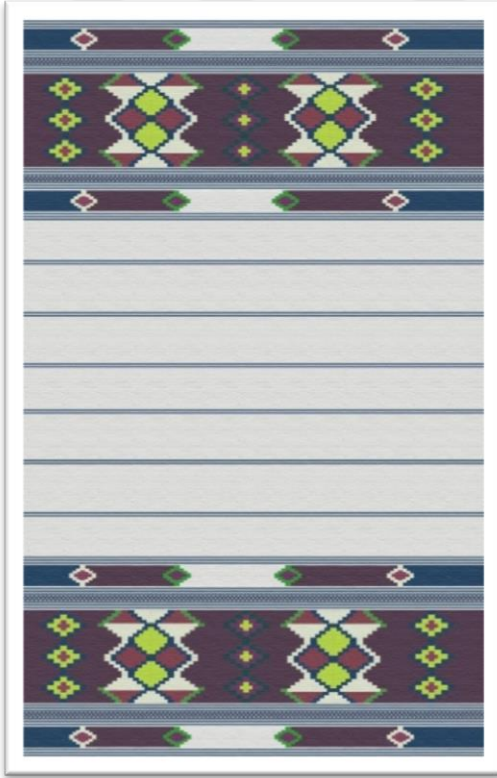
Şekil 52. Peşkir Desen Şematik Çizimi

Çizelge 12. Peşkir teknik bilgileri

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Köprübaşı köyü
Yılı	1983
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	43 cm X 93 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	14
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Peşkir
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (30/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (30/1 Nm)
Kullanılan motifler	Kırmızı, koyun gözü, arabeli, boncuklu
Kullanılan renkler	Krem, kırmızı, sarı, mavi, yeşil, pembe
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Halime Taşkın tarafından dokunmuştur. Günlük kullanım için havlu olarak dokunmuştur.

Şekil 53. Peşkir (Akgül, 2016).

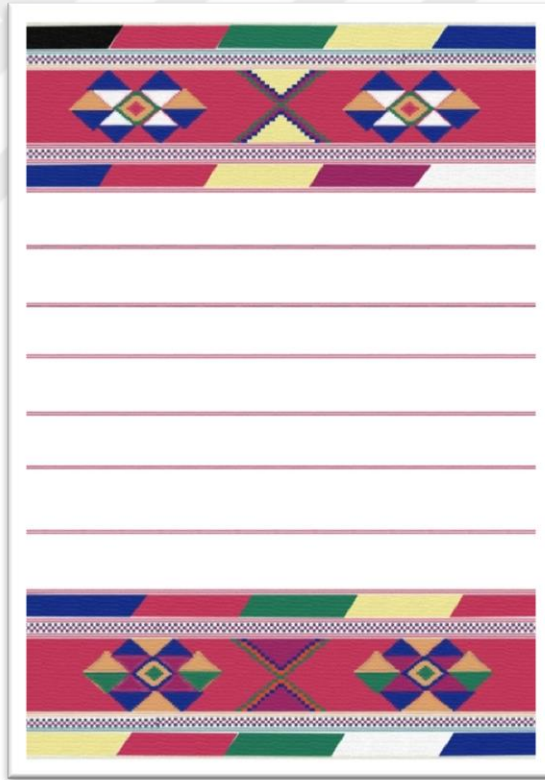
Şekil 54. Peşkir Desen Şematik Çizimi

Çizelge 13. Peşkir teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Köprübaşı köyü
Yılı	1978
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	43 cm X 90 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	14
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Peşkir
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (30/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (30/1 Nm)
Kullanılan motifler	Koyungözü, ormana girdim, fındık içi
Kullanılan renkler	Krem, kırmızı, sarı, lacivert, yeşil, turuncu
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Halime Taşkın tarafından dokunmuştur. Gündelik kullanım için havlu olarak dokunmuştur

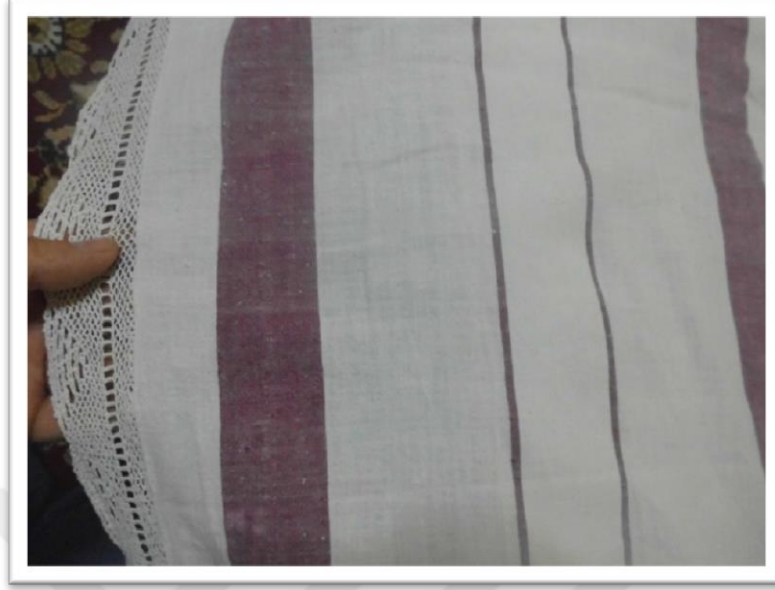
Şekil 55. Peşkir (Akgül, 2016).

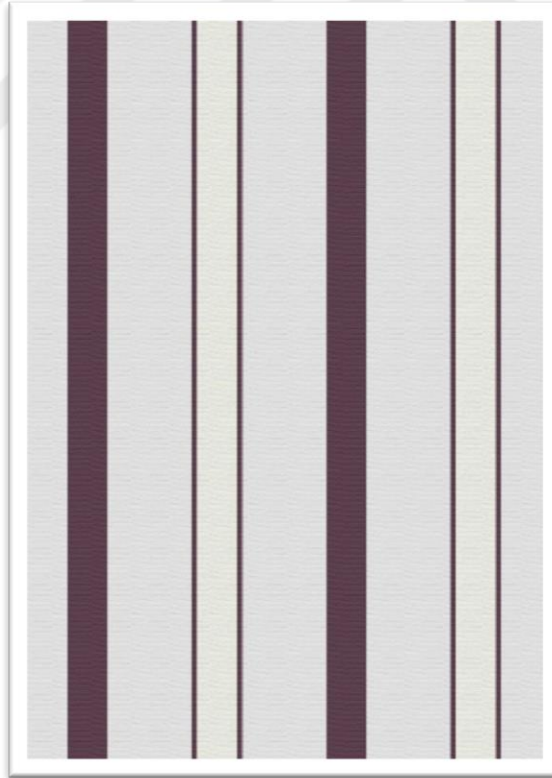
Şekil 56. Peşkir Desen Şematik Çizimi

Çizelge 14. Peşkir teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı ilçesi Köprübaşı köyü
Yılı	1981
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	43 cm X 104 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	14
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Peşkir
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (30/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (30/1 Nm)
Kullanılan motifler	Boncuklu, arabeli, susma, peşkir suyu
Kullanılan renkler	Krem, pembe, sarı, lacivert, yeşil, turuncu
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Halime Taşkın tarafından dokunmuştur. Gündelik kullanım için havlu olarak dokunmuştur.

Şekil 57. Çarşaf (Akgül, 2016).

Şekil 58. Çarşaf Desen Şematik Çizimi

Çizelge 15. Çarşaf teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Çorum Merkez
Yılı	1945
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	44 cm X 215 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	22
Atkı sıklığı (1 cm²)	26
Yörede verilen ismi	Kumaşlık dokuma
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Boyuna çizgili
Kullanılan renkler	Krem, bordo
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Emine Beköz tarafından dokunmuştur. Gündelik kullanım için yatak çarşafı olarak dokunmuştur.

3.2. Günümüz Kargı Bezi Dokuma rnekleri

Günümüzde kargı bezi dokumaları, kargı kaymakamlığı ve kargı halk eğitim merkezi tarafından gemiŖte dokuma yapan kiŖilerle usta öğreticiler birlikte, kamçılı tezgâhlarda dokunmaya baŖlanmıŖtır.

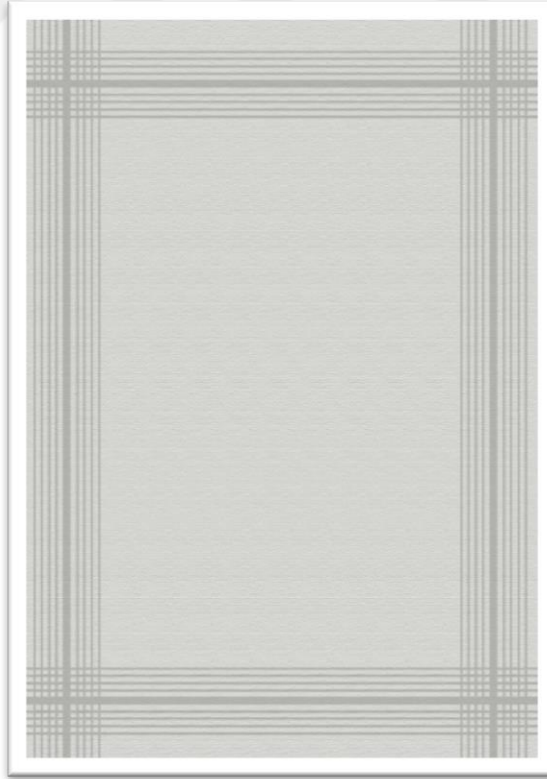
Ŗekil 59. Kargı Bezi Topu (Akgül , 2016).

Çizelge 16. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	46 cm X 21 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	16
Atkı sıklığı (1 cm²)	14
Yörede verilen ismi	Kumaşlık dokuma
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Motifsiz
Kullanılan renkler	Krem
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için kumaş olarak kullanılması için dokunmuştur.

Şekil 60. Çember (Akgül, 2016).

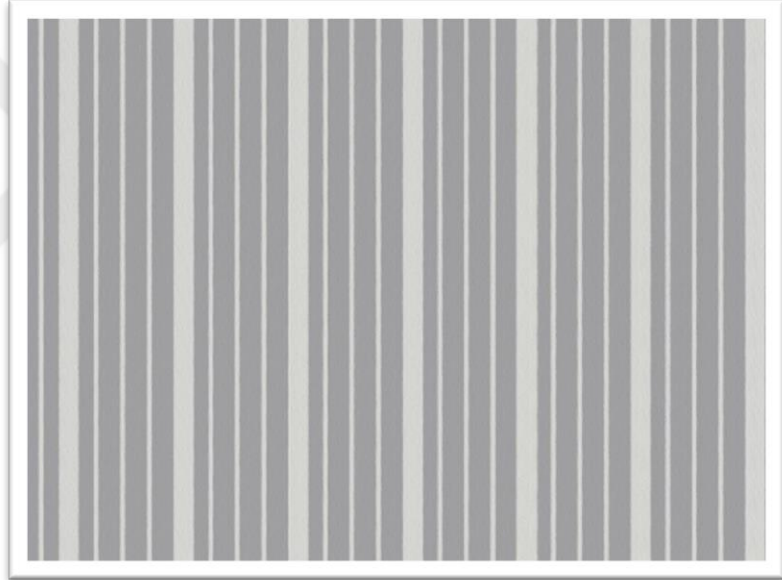
Şekil 61. Çember Desen Şematik Çizimi

Çizelge 17. Çember teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	53 cm X 56 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	17
Atkı sıklığı (1 cm²)	15
Yörede verilen ismi	Cember dokuma
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Kaşık sapı, kuzulu
Kullanılan renkler	Krem, altın sim
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 62. Kargı Topu (Akgül, 2016)

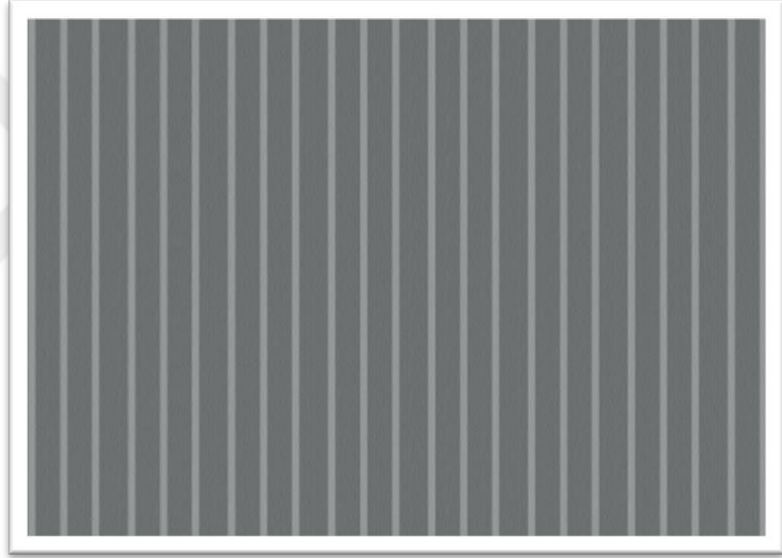
Şekil 63. Kargı Topu Desen Şematik Çizimi

Çizelge 18. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	45 cm X 21 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	20
Atkı sıklığı (1 cm²)	11
Yörede verilen ismi	Kargı topu
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Kaşık sapı, kuzulu
Kullanılan renkler	Krem
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 64. Kargı Topu (Akgül, 2016)

Şekil 65. Kargı Topu Desen Şematik Çizimi

Çizelge 19. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	50 cm X 21 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	16
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Kargı topu
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Fitilli
Kullanılan renkler	Krem
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 66. Kargı Topu (Akgül, 2016)

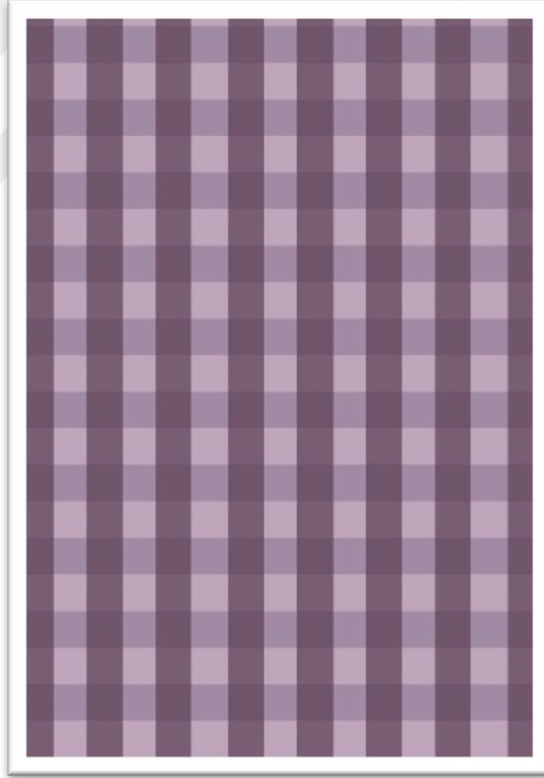
Şekil 67. Kargı Topu Desen Şematik Çizimi

Çizelge 20. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	42 cm X 21 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	16
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Kargı topu
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Fitilli
Kullanılan renkler	Krem
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 68. Şal (Akgül 02.05.2016)

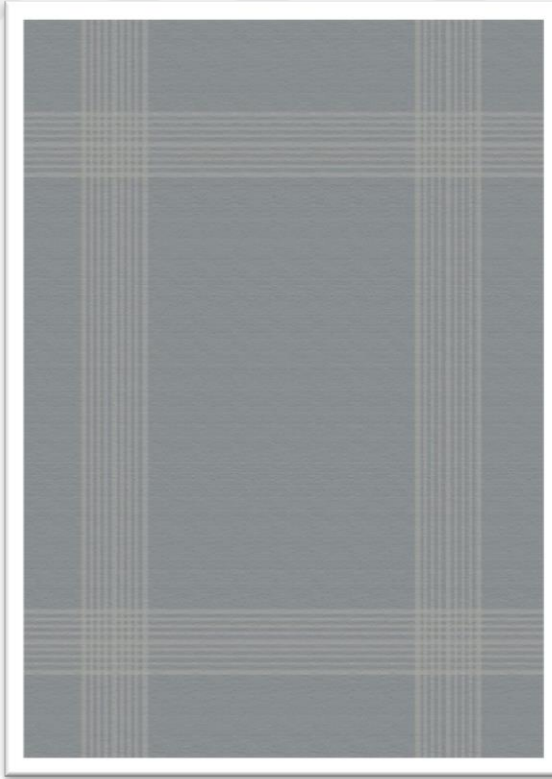
Şekil 69. Şal Desen Şematik Çizimi

Çizelge 21.Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	42 cm X 18 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	18
Atkı sıklığı (1 cm²)	16
Yörede verilen ismi	Kargı topu
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Enine ve boyuna çizgili
Kullanılan renkler	Pembe, bordo
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 70. Çember (Akgül, 2016)

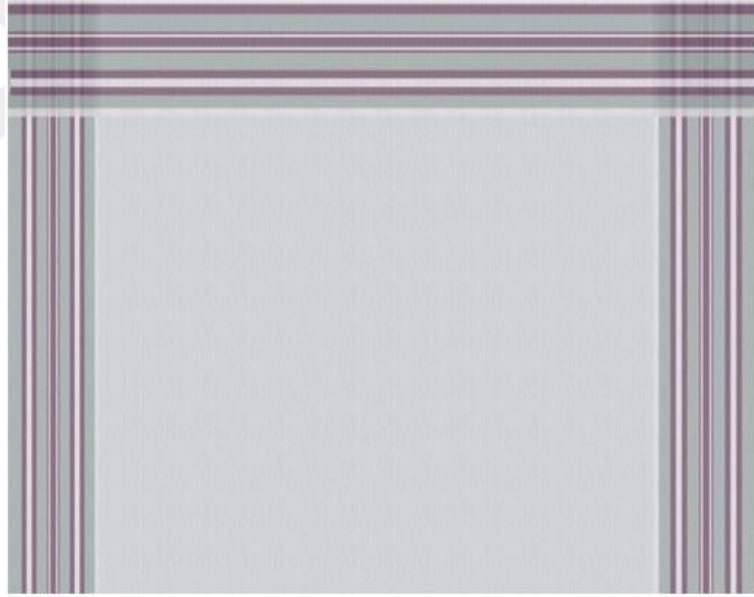
Şekil 71. Çember Desen Şematik Çizimi

Çizelge 22.Çember teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	97 cm X 68 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	18
Atkı sıklığı (1 cm²)	16
Yörede verilen ismi	Cember dokuma
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Kaşık sapı, kuzulu
Kullanılan renkler	Krem, altın sim
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 72. Çember (Akgül, 2016)

Şekil 73. Çember Desen Şematik Çizimi

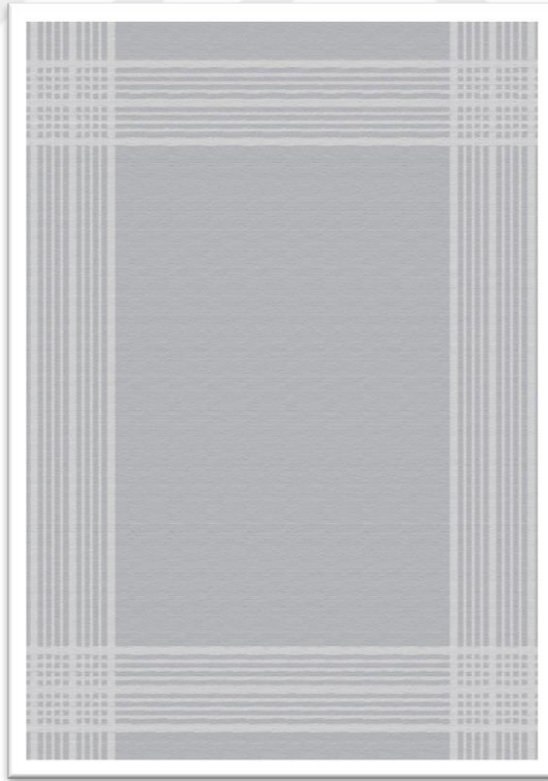
Çizelge 23.Çember teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	48 cm X 90 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	12
Atkı sıklığı (1 cm²)	18
Yörede verilen ismi	Al çubuklu cember dokuma
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Kaşık sapı, kuzulu
Kullanılan renkler	Krem, bordo
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 74. Çember (Akgül, 2016).

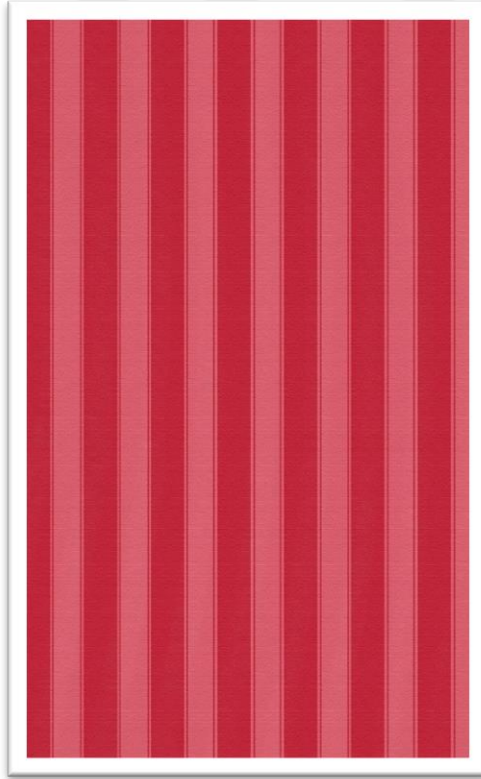
Şekil 75. Çember Desen Şematik Çizimi

Çizelge 24.Çember teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	53 cm X 101 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	18
Atkı sıklığı (1 cm²)	16
Yörede verilen ismi	Cember dokuma
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Kaşık sapı, kuzulu
Kullanılan renkler	Krem
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 76. Şal (Akgül, 2016).

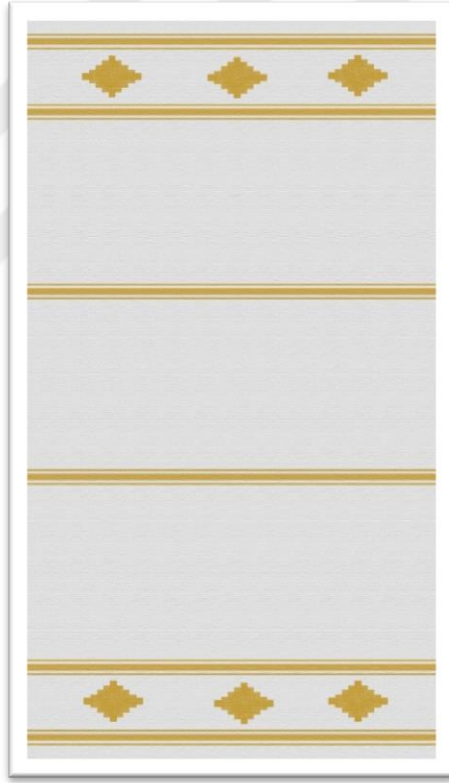
Şekil 77. Şal Desen Şematik Çizimi

Çizelge 25. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	38 cm X 103 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	18
Atkı sıklığı (1 cm²)	14
Yörede verilen ismi	Şal dokuma
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Dikine çizgili
Kullanılan renkler	Kırmızı
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 78. Peşkir (Akgül, 2016).

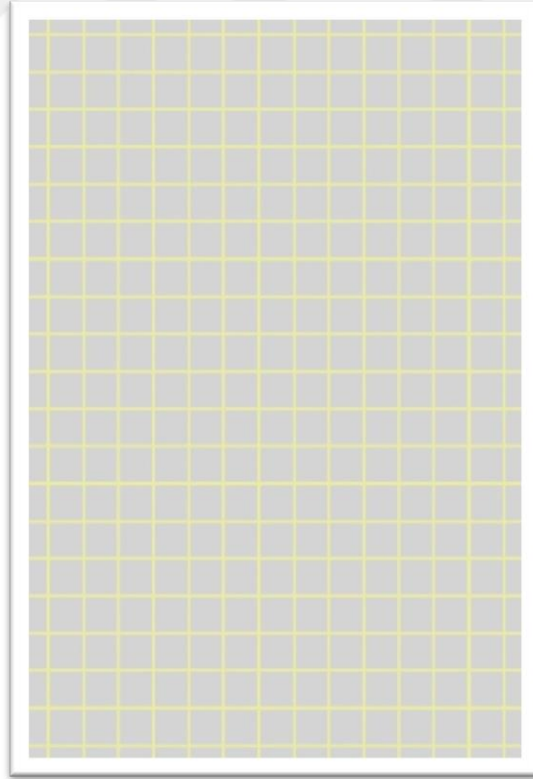
Şekil 79. Peşkir Desen Şematik Çizimi

Çizelge 26.Peşkir teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	53 cm X 97 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	16
Atkı sıklığı (1 cm²)	14
Yörede verilen ismi	Peşkir dokuma
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Dilimli
Kullanılan renkler	Krem, altın simli
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 80. Şal (Akgül, 2016).

Şekil 81. Şal Desen Şematik Çizimi

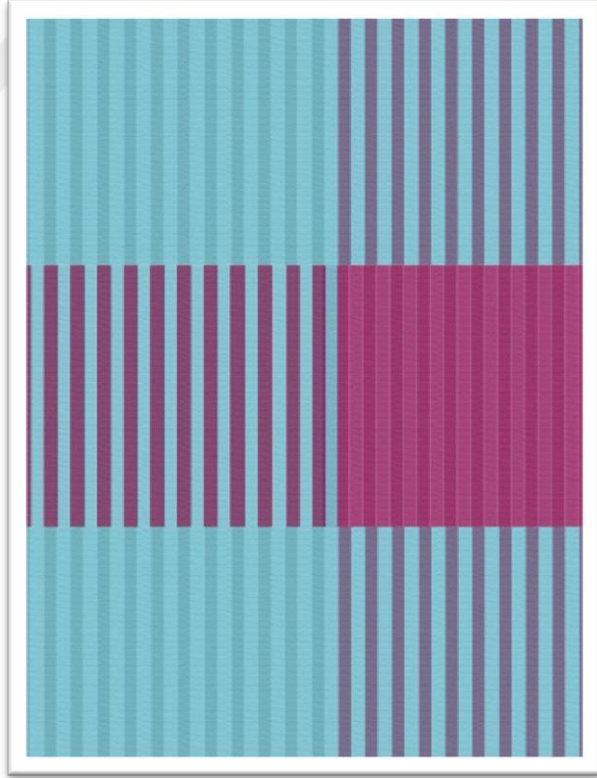
Çizelge 27. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	54 cm X 48 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	18
Atkı sıklığı (1 cm²)	18
Yörede verilen ismi	Kargı topu
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Enine ve dikine çizgili
Kullanılan renkler	Krem, altın simli
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 82. Şal (Akgül, 2016).

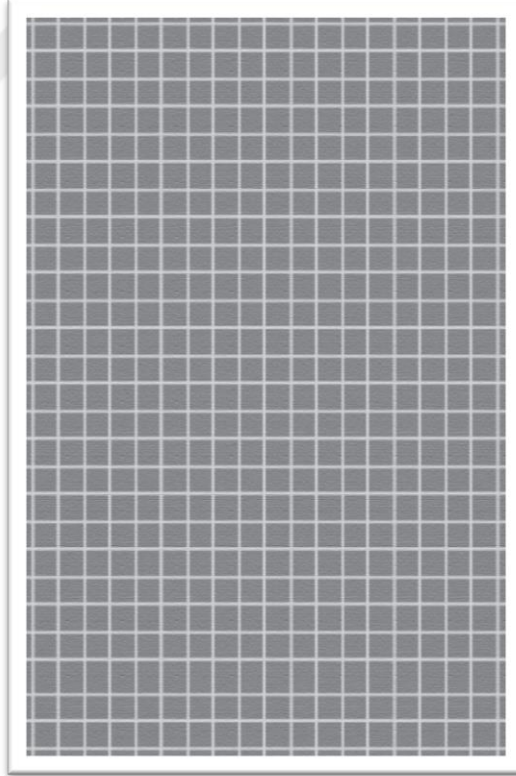
Şekil 83. Şal Desen Şematik Çizimi

Çizelge 28. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	52 cm X 49 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	12
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Şal dokuma
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Dikine çizgili
Kullanılan renkler	Kırmızı, mavi
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 84. Kargı Topu (Akgül, 2016).

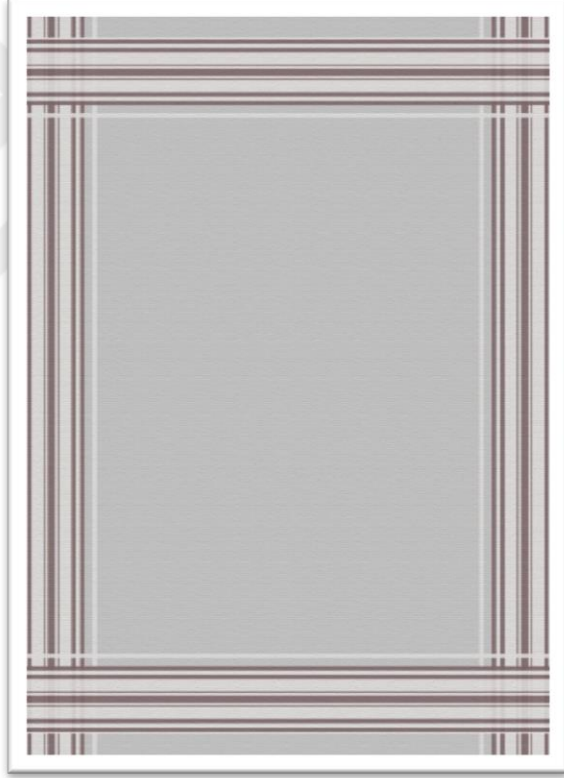
Şekil 85. Kargı Topu Desen Şematik Çizimi

Çizelge 29. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	95 cm X 98 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	18
Atkı sıklığı (1 cm²)	18
Yörede verilen ismi	Kargı topu
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Fitilli, dikine ve enine çizgili
Kullanılan renkler	Krem
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 86. Çember (Akgül, 2016).

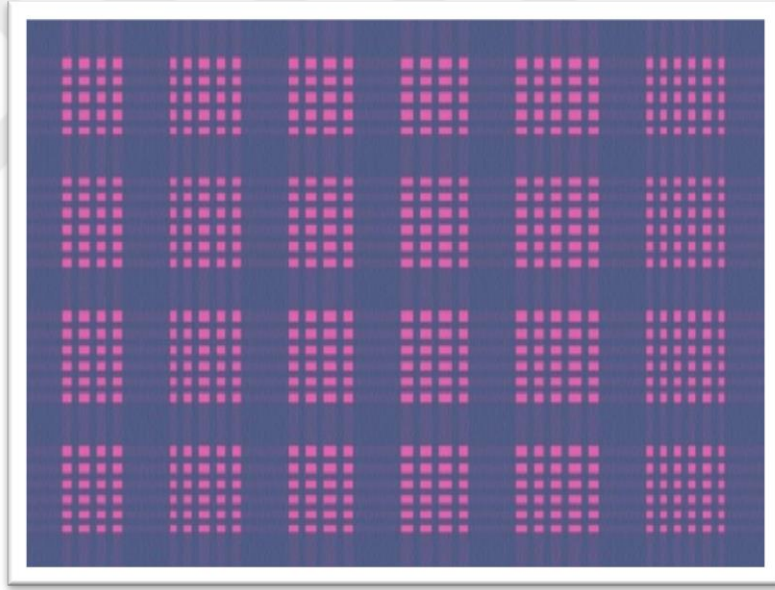
Şekil 87. Çember Desen Şematik Çizimi

Çizelge 30. Çember teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	54 cm X 104 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	12
Atkı sıklığı (1 cm²)	16
Yörede verilen ismi	Cember
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/1 Nm)
Kullanılan motifler	Kaşık sapı, kuzulu
Kullanılan renkler	Krem, bordo
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 88. Şal (Akgül, 2016).

Şekil 89. Şal Desen Şematik Çizimi

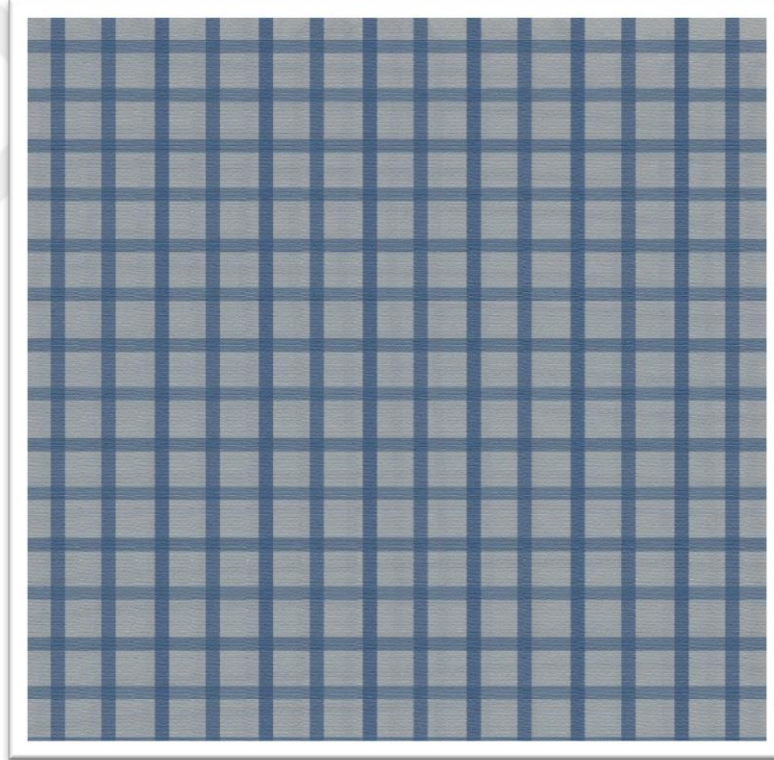
Çizelge 31. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	39 cm X 99 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	12
Atkı sıklığı (1 cm²)	12
Yörede verilen ismi	Şal
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/2Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/2Nm)
Kullanılan motifler	Enine ve boyuna çizgili
Kullanılan renkler	Lacivert, bordo
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 90. Şal (Akgül, 2016).

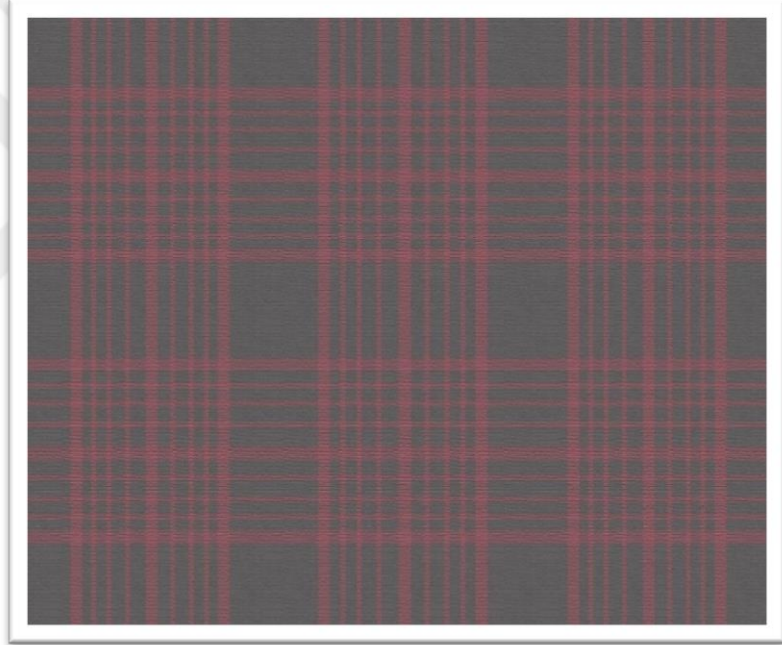
Şekil 91. Şal Desen Şematik Çizimi

Çizelge 32. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	39 cm X 62 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	12
Atkı sıklığı (1 cm²)	14
Yörede verilen ismi	Şal
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Enine ve boyuna çizgili
Kullanılan renkler	Lacivert, gri
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

Şekil 92. Şal (Akgül 02.05.2016)

Şekil 93. Şal Desen Şematik Çizimi

Çizelge 33. Kargı bezi topu teknik bilgiler

Bulunduğu yer	Kargı merkezde
Yılı	2014
Türü	Pamuklu Dokuma
Yapılış amacı	Günlük kullanım
Durumu	Sağlam
Boyutları	
En X Boy	39 cm X 128 cm
Çözü sıklığı(1 cm²)	12
Atkı sıklığı (1 cm²)	14
Yörede verilen ismi	Şal
Kullanılan araç ve gereçler	
Atkıda	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Çözgüde	Pamuk ipliği (40/2 Nm)
Kullanılan motifler	Enine ve boyuna çizgili
Kullanılan renkler	Bordo, kahverengi
Desende kullanılan teknik	Bez ayağı tekniğiyle Kargı Halk Eğitim Merkezinde dokunmuştur. Gündelik kullanım için dokunmuştur.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Çorum ili Kargı ilçesi kargı bezi dokumaları, araştırma konusu olarak seçilmiştir. Yörede kargı bezi dokuması yapan kişilerle sözlü ve birebir görüşülmüştür. Yörede yapılmış kargı bezi dokumaları, dokumacıların sandıklarından çıkartılmış ve bu dokumaların boyut, araç-gereç, kompozisyon, motif, teknik özellikleri incelenmiş ve ayrı ayrı ele alınmıştır.

Yörede kargı bezi dokumasıyla uğraşan bireylerin çoğunluğu orta yaş üstü olduğu saptanmıştır. Bunun nedeni olarak genç nesillerin kargı bezi dokumasıyla ilgilenmemeleri olarak belirlenmiştir. Eskiden hemen her evde kargı bezi dokuması için çukur tezgâhlar kurulu iken, günümüzde ise tezgâhların tek bir parçası dahi kalmamıştır. Evlerdeki dokuma tezgâhlarının yerleri doldurulup kapatılmıştır. Kargı kaymakamlığı ile kargı halk eğitim merkezinin birlikte yapmış oldukları proje kapsamında unutulmaya yüz tutmuş kargı bezi dokumalarını tekrar dokunup üretilir hale getirilmiştir.

Yörede yapılan alan araştırmasından elde edilen dokuma örneklerinden çok kullanılan renk, pamuğun ham rengidir ve genelde zemin rengi olarak kullanılmıştır. Diğer kullanılan renkler ise kırmızı, yeşil, lacivert, pembe, mavi, sarı, siyah, bordo renkleri ve tonları kullanıldığı tespit edilmiştir. Eskiden dokuyucu, kullanacağı renkte ipliği, kendisi üretmiş ve boyamıştır. Teknoloji ve sanayinin gelişmesiyle birlikte zamanla dokuyucu ipliğini pazardan temin etmeye başlamıştır.

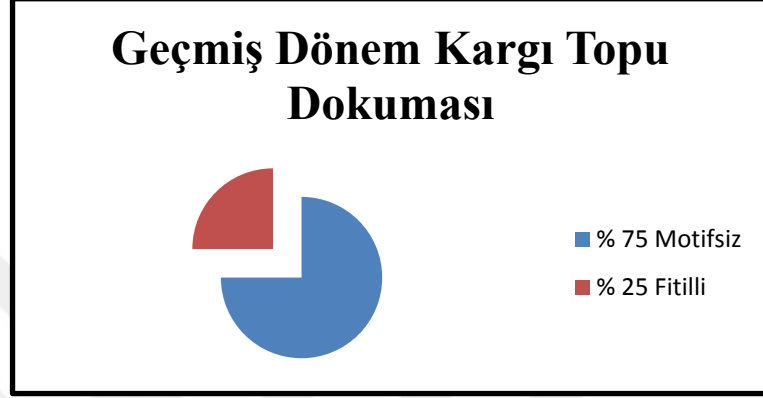
Kargı bezi dokuması kolektif bir çalışmanın sonucu ortaya çıkan bir üründür. Dokuma tezgâhını kurabilen kişiler farklı, dokumada kullanılan ipi boyayan kişiler farklı, çözü çözen kişiler farklı, dokuma yapan kişiler farklıdır. Yani kargı bezi dokuması, ekip çalışması sonucunda ortaya çıkan bir üründür. Kargı bezi dokumalarının temizliğinde inek dışkısı ve soba külü kullanıldığı belirtilmiştir. Dokunan toplar akşamdan bir kazan içerisinde bulamaç haline getirilmiş inek dışkısı içerisine bastırılır, içerisine bir miktarda kül katılır sabaha kadar bekletilir. Yapılan bu karışımla kumaşların üzerindeki lekeler gitmiş, kumaşlar daha beyaz ve ağarmış hale gelir.

Kargı bezi topu dokumasında yöre halkı içlik, pijama, çarşaf, perde, örtü gibi gündelik kullanım için kargı topundan ürünler dikmektedir. Diğer dokumalar ise

peşkir, çember, önlük, azık mendili, kırlent örtüsü gibi giyim kuşam ürünleri dokumuşlardır.

Yapılan araştırmalarda, Kargı topu örnekleri incelendiğinde geçmiş dönem ürünlerin %75'inin motifsiz, %25'inin fitilli olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 34).

Çizelge 34. Geçmiş Dönem Kargı Topu Dokuması

Kargı topu dokuma örnekleri günümüzde incelendiğinde ise ürünlerin %60'ının motifsiz, %40'ının fitilli olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 35).

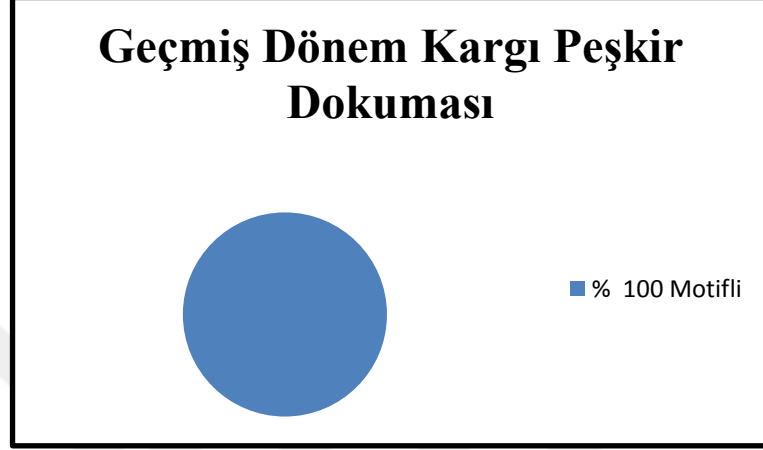
Çizelge 35. Günümüz Dönem Kargı Topu Dokuması

Kargı topu dokumalarında yapılan incelemelerde, kalın kenarlı ve ince kenarlı olmak üzere iki şekilde dokunduğu saptanmıştır. İnce kenarlı olarak adlandırılan dokumalar kadın iç giyiminde kullanılmıştır. Kalın kenarlı dokumalarda ise ince kenarlı dokumalarla aynı olup kalın ipliklerle ve daha sık dokunarak erkek iç giyiminde kullanılmaktadır. Dokunan kargı bezleri sadece giyim olarak değil perde, yatak çarşafı, örtü vb. gibi gündelik kullanım eşyaları olarak dikilip kullanılmıştır.

Kargı peşkir dokumaları incelendiğinde, geçmiş dönem ürünleri ve günümüz dönem ürünlerinin %100'ünde motifli dokumalar olduğu yapılan araştırmalar neticesinde tespit edilmiştir (Çizelge 36) ve (Çizelge 37).

Çizelge 36. Geçmiş Dönem Kargı Peşkir Dokuması

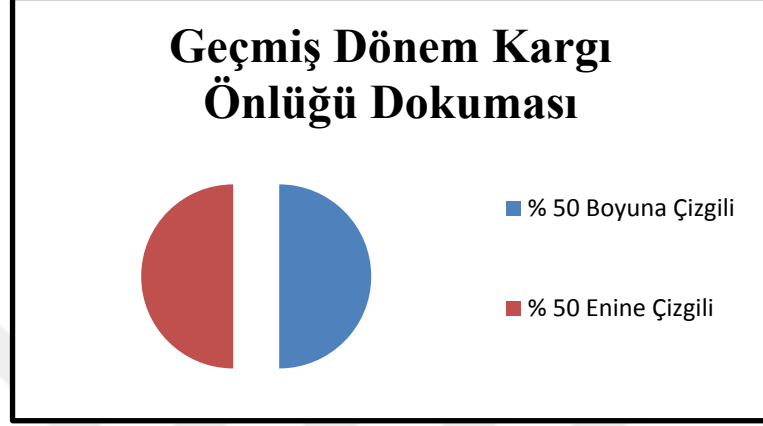
Çizelge 37. Günümüz Dönem Kargı Peşkir Dokuması

Yapılan araştırmalarda geçmiş dönem ve günümüz dönem peşkir dokumalarında motifler incelenmiş ve çizimleri yapılmıştır. Geçmiş dönem peşkirlerinde arabeli, boncuk, çatkılı, dörtgöbek, kırmızılı, koyungözü, ormana girdim, peşkir suyu, susma, taraklı, üçgöbek motifleri kullanılmıştır. Günümüzde kullanılan motiflerin renklerine ise sırma ipler eklenmiştir. Geçmiş dönem peşkir dokumaları evlerde havlu olarak ve gelinlik kızların çeyizlerine konulması için dokunmuştur. Günümüzde peşkir dokumaları süs ve örtü olarak dekorasyon amaçlı dokunmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen kargı önlüklerinin, geçmiş dönem ve günümüz dönem ürünlerinin %50'sinin boyuna çizgili, %50'sinin ise enine çizgili bantlardan oluşturulduğu tespit edilmiştir (Çizelge 38) ve (Çizelge 39).

Çizelge 38. Geçmiş Dönem Kargı Önlüğü Dokuması

Çizelge 39. Günümüz Dönem Kargı Önlüğü Dokuması

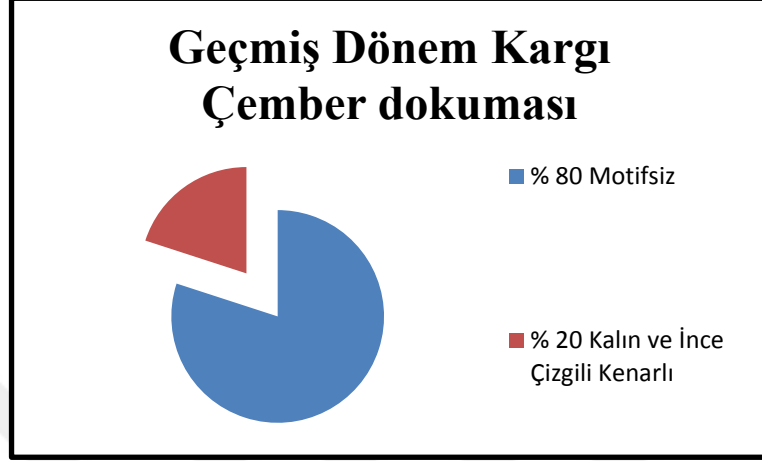
Geçmişte ve günümüzde dokunan kargı önlüğü dokumaları enine, boyuna, ince ve kalın çizgili desenlerle dokunmaktadır. Dokuma iki parçadan olup ortadan dikilerek kullanılmaktadır. Kargı önlüğü, kadınların gündelik hayatta kullanmaları için dokunup dikilmiştir. Yerinde yapılan incelemede, eskiden kalma kargı önlüklerini kadınların günümüzde hala kullandıkları gözlemlenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen Kargı çember dokumalarının motif özellikleri incelendiğinde ise, hem geçmiş dönem ürünlerin hem de günümüz dönem

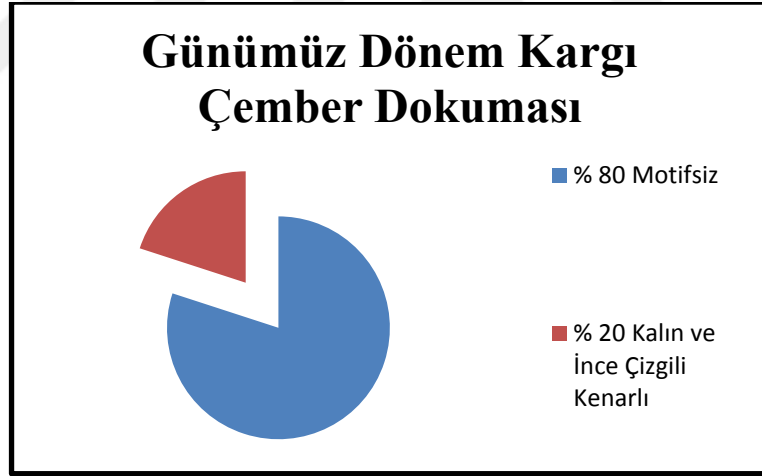

ürünlerin %80'ninin motifsiz dokumalar olduğu, %20'sinin ise kalın ve ince çizgili motifli dokumalar olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 40) ve (Çizelge 41).

Çizelge 40. Geçmiş Dönem Kargı Çember dokuması

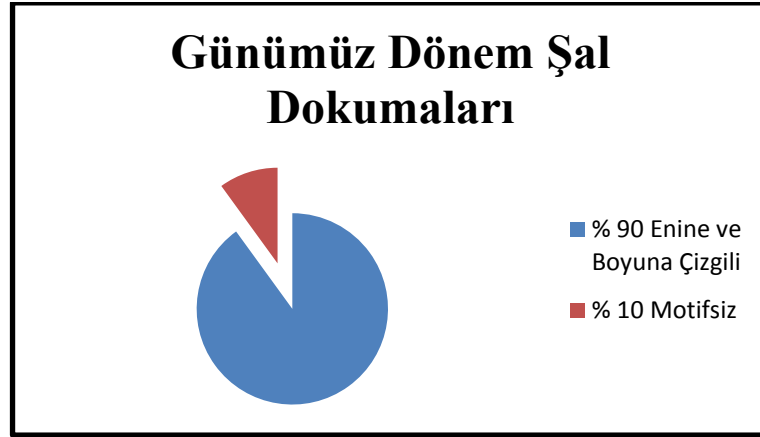

Çizelge 41. Günümüz Dönem Kargı Çember Dokuması

Geçmişte ve günümüzde dokunan çember dokumaları, kenarında bulunan enine ve boyuna çizgili desenden oluşmaktadır. Geçmişte kırmızı ve krem renkli dokumalardan oluşmaktadır. Günümüzde ise renk sınırı yoktur. Çember dokuması iki parçadan oluşmakta ve ortadan dikilerek bütün haline getirilmektedir. Çember dokumaları, kadınlar için başörtüsü olarak dokunmuştur. Günümüzde ise dekoratif amaçlı olarak dokunup kullanılmaktadır. Günümüz şal dokuma örnekleri incelendiğinde ürünlerin %90'ının enine ve boyuna çizgili, %10'nun ise motifsiz olarak dokunduğu tespit edilmiştir (tablo 9).

Çizelge 42. Günümüz Dönem Şal Dokumaları

Geçmiş dönemde hiç dokunmamış olan şal dokumaları günümüzde dokunmaktadır. Şal dokuma desenleri bir veya daha çok renkli ve farklı numaralı ipliklerin enine ve boyuna bantlar oluşturularak dokunmaktadır. Erkek ve bayanlara fular ve dekoratif amaçlı dokunmaktadır. Kargı dokuma ürünlerinin kullanım alanları “günlük kullanım”, “ev tekstili” ve “giyim kuşam” olmak üzere üç ana gruba ayrılmaktadır. Bu grupları oluşturan ürün çeşitliğine ilişkin bilgiler Çizelge 43’de verilmiştir.

Çizelge 43. Kullanım Alanları

Günlük Kullanım	Ev Tekstili	Giyim Kuşam
Önlük	Çarşaf	Çember (Başörtüsü)
Peşkir(Havlu)	Perde	Şal
Kırlent	Masa Örtüsü	Gömlek
Azık Mendili		İçlik
		İç Çamaşırı

Sonuç olarak, Çorum ili Kargı ilçesi kargı bezi dokumalarıyla ilgili alan araştırması sonucunda elde edilen veriler ışığında, geçmiş dönem ve günümüz Kargı bezi dokumalarının motif özelliklerinde belirgin bir değişiklik olmadığı saptanmıştır. Araştırma sonucu, el sanatlarımız literatürü ile ilgili eksiklikler ortaya konulmuştur. Dokuma sanatımızın seçkin örneklerinden biri olan Kargı bezi dokumasının yaşatılabilmesi için kurumsal yapının oluşturulmasında sivil toplum örgütlerinin

belediyelerin, valilik ve kaymakamlıkların, özellikle üniversitelerin rehberlik görevini üstlenmesi önerilmektedir.

Çorum il merkezinde ve Kargı İlçesinde bulunan halk eğitim merkezlerine, Çorum valiliğinin uygun gördüğü yerlerde kargı bezi ile ilgili kursların açılması bu el sanatının unutulmaması, gelecek kuşaklara taşınması için önemli adımların atılması gerekmektedir. Bölgede dokunan kargı bezi dokumalar uzman kişiler tarafından ele alınması gerekmektedir. Yöresel eserlerin uzman kişiler yardımı ile kategorilere ayrılarak sergilenebileceği bir müze kurulması yörede gereklilik arz etmektedir. Yörede kargı bezi dokumaları üzerine istihdam çalışması ve sürdürülebilir üretim projeleri yapılmalıdır. Bölgede mesleği tanıtmaya, yeni dokuyucular için maddi destek, kargı bezi dokumalarının patent hakkı alınarak günümüz modasına uygun dokumalar yaygınlaştırılmalıdır. Eldeki desenlerin kaybolmaması ve yeni desenlerin üretilmesi için gerekli bilgiler verilmiştir. Teknik analizleri belgelenerek gelecek kuşaklara katkı sağlayabilmek için doğru bir şekilde aktarılmaya çalışılmıştır. Bu desenlerin gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için dijital bir desen arşivi oluşturulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ASLANAPA, O. (1999). **Türk Sanatı**, 5. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul.

AYGÜN, M. (2012). Kütahya'nın Simav İlçesi Bahtıllı Beldesinde El Dokuması Kadın Önlükleri ve Dokuma Ustası Mehmet İmir, M. AKALIN (Ed.), **1. Uluslar Arası Yöresel Bez Kongresi** içinde, Anka Matbaa, Ankara, 30.

AYTAÇ, A. ve S.M. İLBAK. (2014). **Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Türk El Dokumalarına Dair Önemli Kayıtlar**, İstanbul.

BARIŞTA, H.Ö. (1998). **Türk El Sanatları**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

BAŞER, İ. (1998). **Tekstil Teknolojisi**, 1. Baskı Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları, İstanbul.

BAŞER, İ. (2002). **Elyaf Bilgisi**, 2. Baskı, Baskı Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları, İstanbul.

BİROL, M, E. EKMEKÇİ, A. YAYLACI, A. BÜLBÜL ve V. AKIŞ. (2003). **Dünden Bugüne Kargı**, İstasyon Reklam.

DÖLEN, E. (1992). **Tekstil Tarihi**, 1. Baskı, Baskı Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yayınları, İstanbul.

GÜRSU, N. (1988). **Türk Dokumacılık Sanatı**, 1. Baskı, Redhouse Yayınevi, İstanbul.

İMER, Z. (1986). **Dokuma Tekniği 369 Renkli Desen Örnekleri ile Basit Dokular**, 1. Baskı, Ankara.

İNALCIK, H. (2008). **Türkiye Tekstil Tarihi Üzerine Araştırmalar**, 1. Baskı, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

KAHVECİ, M. (2000). **Türk Dünyası Kültür ve Sanat Sempozyumu, Isparta**, Altuntuğ Matbaası, Isparta.

KARAHAN, N. ve M. MANGUT. (2011). **Tekstil Lifleri**, 4. Baskı, Ekin Basım ve Dağıtım, Bursa.

KORUR, N. R. (1937). **Türkiye’de Nebati boyalar**, 41. Baskı, Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü, Ankara.

ÖZCAN, N. ve S. ÇELİK. (2012) Bürümcük Podyumlarda, M. AKALIN (Ed.), **1. Uluslar Arası Yöresel bez Kongresi İçinde**, Anka Matbaa, Ankara, 15.

ÖZKEÇECİ, İ. ve Ş. B. ÖZKEÇECİ. (2007). **Türk Sanatında Tezhip**, Seçil Ofset, İstanbul.

ÖZTÜRK, İ. (2003). **Geleneksel Türk El Sanatlarına Giriş**, 1. Baskı, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir.

RUHSAR, T. Ş. (2010). **Geçmişten Günümüze Şile ve Şile Bezi**, 1. Baskı, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

SOYSALDI, A. (2009). **Düz Dokuma Teknik ve Teknik Desen Çizimleri**, 1. Baskı, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, İstanbul.

SÖZEN, M. (1998). **Geleneksel Türk El Sanatları**, 1. Baskı, Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık Yayınları, İstanbul.

Makaleler

Oyman N. Rengin (2005). El Dokumacılığının ve El Dokuma Tezgahının Tarihçesi, El Dokuma Tezgahı Çeşitleri, Sanat Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Sayı:8, Erzurum.

DİĞER

Ansiklopediler

AnaBirtannica C.12, (1988). Ana Yayıncılık, İstanbul.

Yurt Ansiklopedisi C.3, (1982). Anadolu Yayıncılık, İstanbul.

Fotoğraflar

AKGÜL, M. (2014). Çorum ili Kargı İlçesi ve Köylerinde Yapılan Görüşmelerde Çekilen Fotoğraflar.

Sözlü Görüşmeler

AKKAYA, S. -Emekli- (2016). “Kargı bezi dokumaları” konulu görüşme, kaynak kişinin evi, Gökçedoğan köyü Kargı, (14.04.2016)

AKKUŞ, K. -Dokuyucu- (2016). “Kargı bezi dokumaları evreleri” konulu görüşme, kaynak kişinin evi, Gökçedoğan köyü Kargı, (14.04.2016)

AYBEY, A. -Dokuyucu- (2016). “Kargı bezi dokumaları evreleri” konulu görüşme, kaynak kişinin evi, Köprübaşı köyü Kargı, (14.04.2016)

GÜREL, E. -Usta Öğretici- (2013). “Kargı bezi dokumaları evreleri” konulu görüşme, Kargı Halk Eğitim Merkezi, (05.03.2013)

KOÇ, K. -Ev hanımı- (2016). “Kargı bezi dokumaları” konulu görüşme, kaynak kişinin evi, Gökçedoğan köyü Kargı, (14.04.2016)

TAŞKIN, H. -Dokuyucu- (2016). “Kargı bezi dokumaları evreleri” konulu görüşme, kaynak kişinin evi, Köprübaşı köyü Kargı, (14.04.2016)

YAVUZ, Z. -Ev hanımı- (2016). “Kargı bezi dokumaları” konulu görüşme, kaynak kişinin evi, Gökçedoğan köyü Kargı, (14.04.2016)

YUMLUKAYA, C. -Ev hanımı- (2016). “Kargı bezi dokumaları” konulu görüşme, kaynak kişinin evi, Gökçedoğan köyü Kargı, (14.04.2016)